

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
Krimināltiesisko zinātņu katedra

Bakalaura darbs

*Procesa virzītāja sadarbība ar speciālistiem krimināllietās par ceļu
satiksmes noteikumu pārkāpumiem*

Saņemts

Krimināltiesisko zinātņu katedrā

2009.g. ____ . _____

Sekretāra (-es) paraksts

Vakara nodaļas
7. semestra studente
Liene Kreice-Feldmane
Apliecības Nr. lk06030
Zinātniskais vadītājs
E.Nīmande

Rīga, 2009

Saturs

Ievads.....	3
1. Procesa virzītāja un ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma izpratne kriminālprocesā.....	6
1.1. Kriminālprocesa virzītāja izpratne kriminālprocesā.....	6
1.2. Izmeklētājs kā procesa virzītājs kriminālprocesā	9
1.3. Prokurors kā procesa virzītājs kriminālprocesā.....	10
1.4. Tiesa un tiesnesis kā procesa virzītājs kriminālprocesā.....	13
1.5. Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma jēdziens kriminālprocesā.....	15
2. Procesa virzītāja sadarbība ar ekspertiem un citiem speciālistiem.....	20
2.1. Speciālista jēdziena izpratne kriminālprocesā.....	20
2.2. Eksperta un ekspertīzes jēdzienu izpratne kriminālprocesā.....	22
2.3. Procesa virzītāja sadarbība ar ekspertiem un speciālistiem, apskatot Latvijas tiesu praksi.....	23
3. Procesa virzītāja sadarbība ar tiesu medicīnas ekspertiem.....	30
3.1. Notikuma vietas apskate.....	31
3.2. Transporta traumas.....	34
Kopsavilkums.....	39
Annotation.....	41
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts.....	42
Pielikumi.....	45
Pielikums Nr.1.....	46
Pielikums Nr.2.....	47
Pielikums Nr.3.....	58

Ievads

Šajā darbā autore centīsies risināt jautājumus par ceļu satiksmes negadījumiem, kā arī lielākoties pētīs procesa virzītāju sadarbību ar speciālistiem krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumu izmeklēšanu, lai noskaidrotu noteikumu pārkāpumus, kas izraisījuši ceļu satiksmes negadījumus, un tādējādi izprastu šīs sadarbības nepieciešamību un trūkumus, kā arī tās pozitīvās iezīmes. Ceļu satiksmes negadījumu sabiedriskās bīstamības aktualitāte valstī pamudināja autori uzsākt šo jautājumu pētīšanu, jo autore uzskata, ka šie jautājumi valstī ir aktuāli ne tikai šobrīd, bet būs aktuāli arī ilgākā laika periodā. Par to, ka tas tā ir un būs, liecina sekojoši Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) dati par ceļu satiksmes negadījumiem un iemesliem Latvijā pēc Iekšlietu ministrijas Ceļu policijas reģistra datiem, un konkrēti:

	2007. gads	2008. gads
Pavisam reģistrēti CSN	61383 (100%)	54323 (100%)
T.sk. CSN ar cietušajiem	4781 jeb 7,8%	4196 jeb 7,7%
T.sk. CSN ar bojā gājušiem	419 jeb 0,7%	316 jeb 0,6%
T.sk. CSN alkohola reibumā	1507 jeb 2,4%	1217 jeb 2,2% ¹

Arī Latvijas tiesu portāla tiesas.lv statistikas dati par 2008. gadu vēsta par to, ka pēc Krimināllikuma 260., 262.-264., 266. pantiem izskatītas 2942 krimināllietas, 2009. gada 1. pusgadā pēc augstākminētajiem Krimināllikuma pantiem pirmajā instancē izskatītas pēc būtības ar nolēmumu pieņemšanu 1005 krimināllietas.²

Pēc autorei domām šie statistikas dati apliecina tikai to, ka ceļu satiksmes negadījumu skaits pēdējo gadu laikā ir ļoti liels un bīstams mūsu sabiedrībā, jo ceļu satiksmes negadījumu rezultātā ne tikai tiek nodarīti materiāli zaudējumi, bet arī cieš daudz cilvēku – galvenā mūsu sabiedrības vērtība. Arī ar ceļu satiksmi saistīto krimināllietu izskatītais skaits ir liels. Ņemot vērā, ka bieži krimināllietu par ceļu satiksmes negadījumiem kriminālprocesā ir nepieciešami tādi speciālisti, kā dažādu jomu eksperti, ārsti vai psihologi, procesa virzītāja un speciālista sadarbībai kriminālprocesā ir būtiska nozīme. Tieši tāpēc būtu nepieciešams to izpētīt sīkāk, izvērtēt sadarbības trūkumus un nepilnības

¹ Ceļu satiksmes drošības direkcijas portāls. *Ceļu satiksmes negadījumu statistika*
<http://www.csdd.lv/?pageID=1098863886> (aplūkots 30.10.2009)

² Latvijas tiesu portāls. *Statistikas pārskats par krimināllietu izskatīšanu pirmajā instancē Latvijas tiesās.*
<http://www.tiesas.lv/index.php?id=2044>

un atrast iespējamus risinājumus šo trūkumu novēršanai. Pirms tiek sākta darba mērķu un uzdevumu risināšana, skatot tiesisko bāzi saistībā ar pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu darbinieku, tiesu, speciālistu darbību ceļu satiksmes negadījumu cēloņu noskaidrošanā, izmeklēšanā un vainīgo personu savlaicīgā saukšanā pie kriminālatbildības, vai cita veida atbildības, jārod atbilde uz vienu no šī darba galvenajiem jautājumiem – kas tad vispār ir ceļu satiksmes negadījums?

Darba autore, iepazīstoties ar normatīvo aktu bāzi, juristu dogmām savos zinātniskajos apcerējumos, par pareizāko atziņu uzskata, ka *ceļu satiksmes negadījums ir ceļu satiksmē noticis nelaimes gadījums, kurā iesaistīts vismaz viens transportlīdzeklis un kura rezultātā cilvēks gājis bojā, viņam nodarīti miesas bojājumi vai arī nodarīti zaudējumi fiziskās vai juridiskās personas mantai vai videi, kā arī citā vietā, kur iespējama transportlīdzekļa braukšana, noticis negadījums, kurā iesaistīts transportlīdzeklis.* Juridiskajā literatūrā un arī dažu praktizējošo juristu vidū valda uzskats, ka ceļu satiksmes negadījums būs vienmēr un jebkurā vietā, arī ārpus ceļa, kur būs iespējama braukšana. Autore šai domai negribētu piekrist dažos gadījumos un proti – nevar uzskatīt par ceļu satiksmes negadījumu, ja tas noticis uzņēmuma, ražošanas telpu iekšienē, kur transporta vadītāju un citu personu, piemēram, strādnieku dažādu darbību un nodarījumu veikšanu regulē nevis Ceļu satiksmes likums un noteikumi, bet citi normatīvie akti, kas nodrošina veicamā ražošanas procesa drošību attiecīgā uzņēmuma iekšējā teritorijā.

Bakalaura darba mērķis un uzdevumi:

Ņemot vērā iepriekš minēto, bakalaura darba mērķis ir izpētīt procesa virzītāja sadarbību ar speciālistiem krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumiem un izvērtēt šādas sadarbības pozitīvos un negatīvos aspektus, kā arī izvērtēt trūkumus un atrast to iespējamus risinājumus.

Balstoties uz minēto mērķi, autore izvirza šādus uzdevumus:

- 1) Noskaidrot, kas ir procesa virzītājs un speciālists, to uzdevumus, tiesības un pienākumus kriminālprocesā;
- 2) Apskatīt ar kādiem speciālistiem procesa virzītājs sadarbojas kriminālprocesā, kādi ir to statusi un uzdevumi, kā arī pienākumi un tiesības kriminālprocesā;
- 3) Izpētīt ar ceļu satiksmes negadījumiem saistīto Latvijas tiesu praksi, kā arī apskatīt, kādā veidā speciālisti iesaistās šo negadījumu izmeklēšanā;
- 4) Izpētīt procesa virzītāja un speciālista sadarbības specifiku, tās plusus un mīnus, kā arī mēģināt atrast iespējamus risinājumus trūkumu novēršanai;

- 5) Apskatīt tiesu medicīnas ekspertu kā īpašu speciālistu lietās par ceļu satiksmes negadījumiem un izpētīt tā uzdevumus un pienākumus kriminālprocesā.

Bakalaura darba struktūra:

Darbs sastāv no trijām nodaļām ar apakšnodaļām, ievada, kopsavilkuma, izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksta, anotācijas angļu valodā un pielikumiem.

Pirmajā nodaļā tiek apskatīts kā izprast jēdzienus „procesa virzītājs” un „ceļu satiksmes negadījums” un kāda ir to nozīme un loma kriminālprocesā.

Otrajā nodaļā tiek apskatīti jēdzieni „speciālists”, „eksperts” un „ekspertīze”, bet galvenokārt procesa virzītāja sadarbība ar speciālistiem, par pamatu ņemot Latvijas tiesu praksi – dažādus spriedumus un lēmumus, pētot šo sadarbību kā sekmīgu pamatu visu ceļu satiksmes negadījumu apstākļu noskaidrošanā.

Trešajā nodaļā tiek pētīts, kas ir tiesu medicīnas eksperts, kādi ir tā uzdevumi un sadarbības ar procesa virzītājiem specifika.

1. Procesa virzītāja un ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma izpratne kriminālprocesā

Lai vispusīgāk izprastu darba tematiku, autore izmanto teorētisko bāzi, kas balstīta uz dažādu autoru grāmatām, ārvalstu literatūras avotiem, publikācijām, normatīvajiem aktiem, tiesu praksi, statistikas datiem un citiem materiāliem.

Autore cer, ka šis darbs būs kā labs palīgmateriāls mācībās un praktiskajā darbībā kalpos informācijai par to, kāda ir un varētu būt citu normatīvo aktu – Prokuratūras likuma, Iekšlietu ministrijas, Aizsardzības ministrijas, Satiksmes ministrijas un to strukturālo vienību pieņemto rīkojumu, pavēļu par speciālo noteikumu, kuri regulē transporta vadīšanu un kustību, ievērošana procesa virzītāja un speciālista sadarbībā, izmeklējot krimināllietas par ceļu satiksmes negadījumiem un tās pozitīvajiem aspektiem, trūkumiem un to iespējamajiem risinājumiem.

Lai vispusīgi un pilnīgi izprastu procesa virzītāja un speciālista sadarbību kriminālprocesā, vispirms ir jāgūst izpratne par šiem jēdzieniem atsevišķi, kā arī par šo subjektu darbības tiesisko pamatu. Tāpēc, šīs nodaļas ietvaros autore uz normatīvās bāzes - Kriminālprocesa likuma un juridiskās literatūras pamata skaidros šo jēdzienu izpratni un nozīmi, kā arī to, kas ir procesa virzītājs, speciālists, ceļu satiksmes negadījums, kas var būt par procesa virzītāju, kā arī skaidros procesa virzītāja lomu noziedzīga nodarījuma atklāšanā, tai skaitā krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumiem.

Šī nodaļa iesākama ar skaidrojumu par to, kas ir procesa virzītājs un kas var būt par procesa virzītāju kriminālprocesā.

1.1. Kriminālprocesa virzītāja izpratne kriminālprocesā

Vispirms būtu jārunā par „kriminālprocesa virzītāja jēdzienu”, tā lomu kriminālprocesuālajā mūsdienu zinātnē, ņemot par pamatu 2005. gada 21. aprīlī pieņemtā Latvijas Kriminālprocesa likuma, kurš sāka savu darbību 2005. gada 1. oktobrī, ar turpmākajām – milzīgā daudzumā izdarītajām izmaiņām, it sevišķi 2009. gada pirmajā pusgadā, tiesiskās normas. Tas jāizdara vispirms, jo iepriekš – gan atjaunotās Latvijas pirmajos gados, kad spēkā bija Latvijas Kriminālprocesa kodekss, gan arī pirms tam - Latvijas PSR, tās pastāvēšanas beigu posmā – Kriminālprocesa kodeksā „kriminālprocesa virzītāja” loma un uzdevumi bija dažādi.

Tā profesors A.Liede savos 1980. gada komentāros par „Latvijas PSR Kriminālprocesa kodeksa” normām, skaidro, ka „... Kriminālprocesuālās darbības subjektu uzdevumi, to tiesības un pienākumi krimināllietā nav vienādi. Tikai kompetentās valsts iestādes un amatpersonas likums tieši pilnvarojis veikt krimināltiesisko cīņu ar noziegumiem, ierosināt krimināllietas, tās izmeklēt un izšķirt. Šie procesuālās darbības subjekti krimināllietu uzsāk, to vada un virza uz noteiktu mērķi – patiesības noskaidrošanu, pamatotu un taisnīgu kriminālspriedumu. Tikai šie procesuālās darbības subjekti krimināllietā var pieņemt lēmumus. Šādi uzdevumi ar likumu noteikti un lemjošās tiesības piešķirtas tiesai, tiesnesim, prokuroram, izmeklēšanas daļas priekšniekam, izmeklētājam, izziņas iestādei un izziņas izdarītājam. Tāpēc tos var saukt par valsts orgāniem, kas virza procesu.”³ Šāda informācija gan ir novecojusi, jo Latvijas Kriminālprocesa likumā vairs nesastopam jēdzienus „izziņas iestāde” un „izziņas izdarītājs”, taču tas netraucē saprast, ko A.Liede definē kā procesa virzītāju.⁴

Otrkārt, kriminālprocesa likumdošana, kura pazina jēdzienus „izziņas iestāde un izziņas izdarītājs”, nošķīra šos jēdzienus no jēdzieniem „izmeklēšanas iestāde un izmeklētājs”, kas var būt ir pārāk birokrātiski veidojumi mūsdienu teorētiskajā un praktiskajā izpratnē, bet tai bija vairākas pozitīvas iezīmes. Pirmkārt, ikviens noziedzīgs nodarījums faktiski tika ņemts uzskaitē un reģistrēts, ko nevar teikt pilnībā par pašreiz esošo noziedzīgo nodarījumu reģistrācijas kārtību valstī. Otrkārt, izmeklēšanas iestādes izmeklēja lietas faktiski tikai par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem un šis veiktais izmeklēšanas darbs, kā uzskata pašreiz praktizējošais jurists – Kurzemes apgabaltiesas krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētājs Roberts Lazdāns, krimināllietās bija daudz kvalitatīvāks, veikts savlaicīgos termiņos, kas bija par pamatu tiesām savlaicīgi sodīt vainīgās personas, kuras ar spriedumu tika atzītas par vainīgām.⁵

Savukārt, atjaunotās neatkarīgās Latvijas valsts sākuma posmā, kā konstatē profesore Ā.Meikališa 2000. gada apjomīgajā izdevumā „Kriminālprocesa tiesības”, kura pamatā arī ir Kriminālprocesa kodekss, „kriminālprocesa virzītāji ir valsts iestādes un amatpersonas, kuru pienākums ir sākt tiesvedību, virzīt to, pieņemt tiesvedības virzību noteicošos lēmumus un kas ir atbildīgas par tiesvedības gaitu un tās rezultātu. Pie procesa virzītājiem pieskaitāmi tiesa, tiesnesis, prokurors, izziņas iestāde, izziņas izdarītājs, izziņas iestādes priekšnieks.”⁶

³ Liede.A., *Latvijas PSR Kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi*. Rīga: Zvaigzne, 1980, 79.lpp.

⁴ Kriminālprocesa likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2005. 5. novembris, nr. 74 (3232)

⁵ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Kurzemes apgabaltiesas krimināllietu kolēģijas priekšsēdētāju Lazdānu R.* 2009. gada 26. oktobris (nav publicēts).

⁶ Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 189.lpp

Kā redzams, šajā Kriminālprocesa kodeksa posmā nemaz nav tāda termina kā izmeklētājs.⁷ Autore uzskata, ka jēdziena un amatpersonas „izmeklētājs”, ar tiesībām veikt pirmstiesas izmeklēšanu krimināllietās, likvidēšana pirmajos gados pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas bija pārāk revolucionārs solis. Praktiski tas ietekmēja izmeklēšanas kvalitāti krimināllietās atklājot noziegumus, kā arī skaidrojot un izvērtējot pierādījumus.

Procesa virzītāji tādi, kā tie ir šobrīd, noteikti Kriminālprocesa likumā, kurš ir spēkā no 2005. gada 1. oktobra. Par to Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesores K.Strada-Rozenberga un Ā.Meikališa sērijveida rakstos „Pārmaiņu laiks kriminālprocesā” žurnālam *Jurista Vārds* paskaidro, ka „KPK darbības laikā zinātnē tika runāts par kriminālprocesa dalībnieku klasifikācijas grupu „procesa virzītāji”, savukārt saskaņā ar KPL piedāvāto modeli šī procesa dalībnieku grupa ir uzskatāma tikai par apakšgrupu amatpersonām, kuras veic procesu. Bez procesa virzītājiem klasifikācijas grupā ietilpst vesela virkne procesa dalībnieku” (1.pielikums), kuras nosaka attiecīgās policijas struktūrvienības vadītājs ar savu pavēli vai rīkojumu.⁸ Caur šo shēmu un tabulām pielikumā ir vieglāk izprotama procesa virzītāja vieta kriminālprocesā. Profesores paskaidro arī to, ko saprast ar terminu procesa virzītājs: „Procesa virzītājus no pārējām amatpersonām, kuras veic procesu, ļauj atšķirt to īpašais statuss konkrētā procesa brīdī. Tieši viņi ir tie, kas lemj par lietas kopējo virzību, ir tiesīgi pieņemt šo virzību noteicošus nolēmumus. Vienkāršāk un nejuridiski izsakoties, viņi ir lietas saimnieki, kamēr citas amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, procesā iesaistās tikai kādas atsevišķas darbības izpildei, atsevišķa nolēmuma pieņemšanai u.tml.”⁹ Manuprāt, procesa virzītāji ir apveltīti ar plašām procesuālajām tiesībām, kas savukārt nozīmē, ka viņiem jābūt ne tikai labiem profesionāļiem, bet jāveic šie pienākumi ar lielu atbildības pakāpi.

Tātad, var secināt, ka procesa virzītāji saskaņā ar Kriminālprocesa likumu ir: izmeklēšanā – izmeklētājs; kriminālvajāšanā – prokurors; sagatavojot lietu iztiesāšanai, kā arī no brīža, kad pasludināts nolēmums, ar kuru pabeigta tiesvedība attiecīgās instances tiesā, līdz lietas nodošanai nākamajai tiesu instancei vai nolēmuma izpildei – tiesnesis, kurš vada iztiesāšanu; iztiesāšanas laikā – tiesas sastāvs. Taču grāmatas „Kriminālprocess shēmās. A daļa” autore norāda, ka šādas norādes, kas ietvertas Kriminālprocesa likuma 27. panta 2. daļā, par procesa virzītājiem konkrētos procesa posmos ir nepilnīgas, jo neaptver procesa virzītāju nolēmumu izpildes laikā radušos jautājumu izskatīšanu. Tāpat autore uzskata, ka neprecīza ir norāde, ka izmeklēšanā procesa virzītājs ir izmeklētājs, jo

⁷ Kriminālprocesa kodekss: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1961. 06. janvāris, zaudējis spēku ar 01.10.2005.

⁸ Strada-Rozenberga K., Meikališa Ā. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2006. 23. maijs, nr.20

⁹ Turpat.

izņēmuma situācijā tas var būt arī prokurors.¹⁰ Šāds izņēmums šobrīd jau ir noteikts un iestrādāts likumā, ieviešot papildinājumu Kriminālprocesa likuma 27. panta otrās daļas 1. punktā, kurš nosaka „... Procesa virzītājs ir: izmeklēšanā – izmeklētājs vai izņēmuma gadījumā prokurors ...”.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 27. pantu procesa virzītājs ir amatpersona vai tiesa, kas konkrētajā brīdī vada kriminālprocesu, bet saskaņā ar ieviesto jauno normu Kriminālprocesa likumā – Kriminālprocesa 27. panta otrās daļas 5. punktu – „... pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās - tiesnesis”. Galvenie procesa virzītāja uzdevumi kriminālprocesā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 27. panta pirmo daļu ir organizēt kriminālprocesa norisi un lietvedību tajā, pieņemt lēmumus par kriminālprocesa virzību, pašam vai iesaistot citas amatpersonas īstenot valsts pilnvaras kriminālprocesa attiecīgajā stadijā vai posmā, pieprasīt, lai ikviena persona izpilda kriminālprocesuālo pienākumu un ievēro procesuālo kārtību, kā arī procesa virzītājs nodrošina iespēju kriminālprocesā iesaistītajām personām īstenot likumā noteiktās tiesības. Savukārt Kriminālprocesa likuma 27. panta trešā daļa nosaka, ka pirmstiesas kriminālprocesa veikšanai var izveidot izmeklēšanas grupu, kuras vadītājs ir attiecīgais procesa virzītājs. Parasti, kā rāda izmeklēšanas prakse, tādas grupas tiek veidotas veicot pirmstiesas izmeklēšanu par smagiem un sevišķi smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kur par noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu pie kriminālatbildības tiek sauktas divas un vairākas personas, sarežģītās saimnieciska rakstura noziedzīgu nodarījumu lietās.

1.2. Izmeklētājs kā procesa virzītājs kriminālprocesā

Kriminālprocesa likuma 28. pants skaidri nosaka, ka „izmeklētājs ir izmeklēšanas iestādes amatpersona, kura ar izmeklēšanas iestādes vadītāja rīkojumu pilnvarota izdarīt izmeklēšanu kriminālprocesā”.

Manuprāt, šis definējums ir izsmeļošs un saprotams, jo Kriminālprocesa likuma 29. pants dod konkrētas atbildes, sniedz izmeklētāja veicamo darbu izsmeļošu būtību, konkrēti ar likumu nosakot izmeklētāja tiesības un pienākumus.

Profesores Ā. Meikališa un K. Strada - Rozenberga, raksturojot izmeklētāja tiesības un pienākumus, raksta, ka, atšķirībā no Kriminālprocesa kodeksa, Krimināllikums neparedz tādus institūtus kā izziņas izdarītājs, izziņas iestāde un izziņas iestādes priekšnieks, taču

---

¹⁰ Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. *Kriminālprocess shēmās. A daļa*. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2007, 50. lpp

tiek lietoti jēdzieni izmeklētājs un izmeklētāja tiešais priekšnieks. Raksta „Pārmaiņu laiks kriminālprocesā” 3. daļā, kur autore runā par Kriminālprocesa dalībniekiem, teikts arī, „izmeklētājs kā procesa virzītājs darbojas pirmstiesas procesā izmeklēšanas laikā. Atšķirībā no KPK, saskaņā ar kuru procesa virzītājs līdz kriminālvajāšanas uzsākšanai varēja būt gan izziņas izdarītājs, gan arī prokurors, KPL paredzēts, ka vienīgais procesa virzītājs izmeklēšanā pirmstiesas procesa laikā ir izmeklētājs (KPL 27.p.2.d.1.pkt.). Tikai izņēmuma gadījumā šajā procesa posmā par procesa virzītāju var tikt noteikts prokurors (KPL 38.p.3.d.)”¹¹

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu izmeklētājs ir izmeklēšanas iestādes amatpersona, kura ar izmeklēšanas iestādes vadītāja rīkojumu pilnvarota izdarīt izmeklēšanu kriminālprocesā. Vienīgi Kriminālprocesa likuma 28., 29. pantā nav speciāli atrunāts, ka izmeklētājs ir pastāvīgi un uz ilgstošu laiku darbojošās amatpersona. Taču rūpīgi iepazīstoties ar Kriminālprocesa likuma 27., 28., 29. pantu saturu un to būtību, ir jākonstatē, ka izmeklētājs ir ilgstoši uz noteiktu laiku darbojošās amatpersona.

Un tā, apkopojot tikko teikto, var secināt, ka izmeklētājs tāpat ir procesa virzītājs izmeklēšanas laikā pirmstiesas procesā. Kriminālprocesa 29. pants nosaka izmeklētāja tiesības un pienākumus, taču raksta „Pārmaiņu laiks kriminālprocesā” 3. daļā autore atzīmē, ka šajā KPL pantā saskatāmas vairākas nepilnības, neprecizitātes un neatbilstības citām likuma normām.¹²

A.Liede savā grāmatā par Kriminālprocesa kodeksu, kas bija spēkā 1980. gadā, skaidro, ka izmeklētājs ir amatpersona, kas veic iepriekšējo izmeklēšanu un viņam ir procesa virzītāja tiesības pirmajās divās procesuālajās stadijās.¹³ Kriminālprocesa likums šodien nosaka, ka izmeklētājam ir procesa virzītāja tiesības tikai līdz kriminālvajāšanas uzsākšanai.

1.3. Prokurors kā procesa virzītājs kriminālprocesā

Prokurors ir tas kriminālprocesa subjekts, kas darbojas visos kriminālprocesa posmos, tikai dažādos posmos viņa loma un procesuālais statuss ir atšķirīgs. Pirms izskatīt jautājumu par prokuroru kriminālprocesā, vēl konkrētāk, par prokuroru kā procesa virzītāju, nepieciešams noskaidrot, kas ir prokurors un prokuratūra.

---

¹¹ Strada-Rozenberga K., Meikališa Ā. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2006. 23. maijs, nr.20

¹² Turpat.

¹³ Liede.A., *Latvijas PSR Kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi*. Rīga: Zvaigzne, 1980.

Prokuratūra ir tiesu varas institūcija, kas patstāvīgi veic uzraudzību pār likumības ievērošanu atbilstoši Prokuratūras likumā noteiktajai kompetencei. Prokuratūras uzdevums ir noteiktajā kārtībā reaģēt uz likuma pārkāpumu un nodrošināt ar to saistītās lietas izlemšanu. Prokuratūras darbības tiesiskais pamats ir Satversme, Prokuratūras likums, kā arī citi likumi un normatīvie akti. Prokuratūra ir vienota, centralizēta triju pakāpju sistēma, ko vada ģenerālprokurors. Prokuratūras funkcijas ir noteiktas Prokuratūras likumā.¹⁴

Kriminālprocesa kodeksā prokurors bija procesa virzītājs krimināllietas ierosināšanas un pirmstiesas izmeklēšanas stadijā. Pēc kriminālvajāšanas sākšanas prokurora uzdevums bija veikt un vadīt pirmstiesas izmeklēšanu. Pabeidzot pirmstiesas izmeklēšanu, prokurora kā procesa virzītāja pilnvaras beidzas, un turpmākajās procesa stadijās prokurors neuzstājas kā procesa virzītājs un nepieņem lēmumus par lietas virzību, vienkārši sakot, nevirza procesu. „Procesa saimnieks” turpmākajās kriminālprocesa stadijās ir tiesa (tiesnesis). Prokurors iztiesāšanas stadijā ir puse (valsts apsūdzētājs), kas uz vienādu tiesību pamata savas procesuālās tiesības realizē sacīkstes formā.¹⁵ Atšķirība no Kriminālprocesa likuma ir tāda, ka prokurors ir procesa virzītājs tikai kriminālvajāšanas laikā, izmeklēšanā viņš var būt par procesa virzītāju tikai izņēmuma kārtā.

Tātad, saskaņā ar KPL kriminālprocesā prokurors ir procesa virzītājs. Izmeklēšanas laikā prokurors ir procesa virzītājs tikai izņēmuma situācijā – jau iepriekš minētajā Kriminālprocesa likuma 38. panta 3. daļā noteiktajā gadījumā, taču kriminālvajāšanas laikā prokurors ir vienīgais iespējamais procesa virzītājs. Šo statusu uzraugošais prokurors iegūst no brīža, kad viņš pārņem kriminālprocesa vadīšanu un lemj par kriminālvajāšanas uzsākšanu. Šādu lēmumu prokurors var pieņemt pēc izmeklēšanas procesa virzītāja ierosinājuma, pēc amatā augstāka prokurora norādījuma, kā arī pats pēc savas iniciatīvas. Prokuroram kā procesa virzītājam ir neierobežotas iespējas veikt izmeklēšanas darbības procesā.

Savas pilnvaras kriminālprocesā prokurors realizē neatkarīgi no amatpersonām un iestādēm, izpildot vienīgi likumā noteiktās prasības un vadoties pēc ģenerālprokurora norādījumiem.¹⁶

Kriminālprocesa 39. pants nosaka prokurora kā procesa virzītāja tiesības un pienākumus.

Autore uzskata, ka Kriminālprocesa likuma 39.pantā noteiktie pienākumi prokuroram ir nepilnīgi, kas savukārt var ietekmēt krimināllietu kvalitāti, un konkrēti Kriminālprocesa

---

¹⁴ Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 193.lpp

¹⁵ Turpat, 198.lpp

¹⁶ Turpat, 196.lpp

39.panta pirmās daļas 1.punktā teikts, ka „prokuroram kā procesa virzītājam ir pienākums, nepieļaujot neattaisnotu vilcināšanos un likumā noteiktajā laikā, uzsākt kriminālvajāšanu...”, bet dažreiz, izskatot krimināllietas pēc būtības tiesā, tiek konstatēts pretējais. Arī minētā panta pirmās daļas 3.punktā noteikts, ka prokuroram kā procesa virzītājam ir pienākums „...noteikt tiesai nododamās krimināllietas un *arhīva lietas materiālu* kopumu...”. Taču dažreiz tiesā, izvērtējot krimināllietas materiālus un pārbaudot tiesai piestādītos arhīva lietas materiālus (parasti tas notiek pēc apsūdzētā vai viņa aizstāvja lūguma) tiek konstatēts, ka arhīva materiālos dažreiz pievienoti izmeklēšanai svarīgi un nozīmīgi materiāli, kuri faktiski ir ļoti svarīgi no pierādījumu viedokļa vai izdarīto noziedzīgo darbību pareizai kvalifikācijai. Protams, tādi gadījumi nebūtu, ja amatā augstāks prokurors saņemot sūdzību par prokurora - procesa virzītāja rīcību izlemtu jautājumu sakarā ar prokurora - procesa virzītāja pieņemtajiem lēmumiem. Vai arī minētos pārkāpumus vai nepilnības konstatētu amatā augstāks prokurors, kas paredzēts Kriminālprocesa likuma 46.panta pirmās daļas 1.punktā vai šī paša panta otrās daļas 1.punktā. Bet tas praksē tiks izdarīts tikai tad, ja, pirmkārt, būs sūdzība, otrkārt, ja amatā augstāks prokurors apzinīgi veiks savus amata pienākumus.

Jautājumus par prokurora kā procesa virzītāja tiesībām un pienākumiem savulaik risinājis arī profesors A.Liede, norādot, ka saskaņā ar Latvijas PSR Kriminālprocesa kodeksa 3., 17.-37.pantiem kriminālprocesā „...prokurora pamatuzdevums ir likumības uzraudzība, bet viņš ir pilnvarots arī pats ierosināt krimināllietas, izmeklēt tās visumā vai veikt atsevišķas izmeklēšanas darbības ...”.¹⁷

Analizējot prokurora tiesības un pienākumus, jākonstatē fakts, ka no prokurora profesionalitātes un apzinīgas attieksmes pret savu pienākumu pildīšanu ir atkarīga arī izmeklējamu lietu kvalitāte – gan veicot uzraudzību par procesa virzītāja darbību, gan arī, sniedzot savlaicīgi rakstveida procesuāla rakstura norādījumus kriminālprocesā.

Tāpat prokuroram kā procesa virzītājam ir liela loma, virzot uz tiesu lietas par ceļu satiksmes negadījumiem, svarīgi ir precīzi un pareizi noteikt, kādus Ceļu satiksmes noteikumus ir pārkāpis ceļu satiksmes negadījuma izraisītājs, jo no tā atkarīga ne tikai noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija, bet ar ceļu satiksmes negadījumu saistītie citi jautājumi. Tā, piemēram, LR Augstākās tiesas Senāta krimināllietu tiesas Departaments 2007.gada 21.februārī atcēla spriedumu lietā (SKK-7), jo lietā nebija noskaidroti un uzrādīti, „...kādi tieši Ceļu satiksmes noteikumi vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumi ir pārkāpti vainīgā darbības vai bezdarbības rezultātā...” (LR AT Senāta

---

¹⁷ Liede.A., *Latvijas PSR Kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi*. Rīga: Zvaigzne, 1980.

krimināllietu departamenta apkopojums par Senāta lēmumiem, ar kuriem atcelti un grozīti apelācijas instanču tiesu nolēmumi par 2007.gadu uz 11 lpp. pielikumā. 2. pielikums). Lietā apelācijas nolēmums tika atcelts, jo prokurors-procesa virzītājs lēmumā par apsūdzētā nodošanu tiesai, nebija uzrādījis kādi īpaši Ceļu satiksmes noteikumi pārkāpumi tika konstatēti, un nebija tos uzrādījis lēmumā par personas saukšanu pie kriminālatbildības lēmumā par apsūdzētā nodošanu pirmās instances tiesai. Prokuroram - procesa virzītājam tas bija jādara tāpēc, ka Krimināllikuma 260.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma dispozīcija ir blanketa norma, līdz ar to tiek pārkāptas Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtais daļas un citu pantu normas.¹⁸

1.4. Tiesa un tiesnesis kā procesa virzītājs kriminālprocesā

Ā.Meikališa un K.Strada-Rozenberga publikācijā Jurista Vārdam raksta, ka tiesnesis kriminālprocesā sāk piedalīties no tā brīža, kad lieta nonākusi tiesā un saskaņā ar KPL tiesnesis lietā var būt tikai procesa virzītājs. Rakstu „Pārmaiņu laiks kriminālprocesā” 3. daļā autores raksta arī par to, kādos gadījumos tiesnesis var būt procesa virzītājs - saskaņā ar KPL 27.p.2.d. 3. un 4. pkt. tiesnesis ir procesa virzītājs sagatavojot lietu iztiesāšanai (tas tiesnesis, kas vadīs iztiesāšanu), un arī no brīža, kad pasludināts nolēmums, ar kuru pabeigta tiesvedība attiecīgās instances tiesā, līdz lietas nodošanai nākamajai tiesu instancei vai nolēmuma izpildei (tas tiesnesis, kurš vadījis iztiesāšanu), kā arī iztiesāšanas laikā (šeit gan norāde ir nevis uz tiesnesi, bet tiesas sastāvu).¹⁹

Tiesa ir varas iestāde, kas veic jurisdikciju. Kriminālprocesuālās darbības subjekts ir procesa virzītājs, kurš krimināllietās spriež tiesu, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personām celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot tām sodu. Tiesa ieņem īpašu vietu valsts iestāžu vidū, jo jurisdikcija ir tās ekskluzīva funkcija.²⁰

Kriminālprocesa likums par tiesu, kā procesa virzītāju nosaka, ka izskatot krimināllietu tiesai (tiesas sastāvam) ir procesa virzītāja pilnvaras kriminālprocesa vadīšanā un procesuālās kārtības nodrošināšanā, kā arī ekskluzīvas tiesības spriest tiesu.

Kā kriminālprocesuālo attiecību subjekts tiesa funkcionē koleģiālā sastāvā vai arī darbojas vienpersoniski tiesneša personā, līdz ar to procesa virzītājs pirmajā gadījumā ir

¹⁸ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2007. gada 21. februāra lēmums krimināllietā Nr. 1520015002/ SKK –007/2007

¹⁹ Strada-Rozenberga K., Meikališa Ā. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2006. 23. maijs, nr.20

²⁰ Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 189.lpp

tiesa, otrajā – tiesnesis. Procesa virzītāja tiesības ir ne tikai tiesai, bet arī tiesnesim vienpersoniski. Tiesneša kā procesa virzītāja tiesības kriminālprocesa likumā nav reglamentētas vienuviet.²¹

Tiesas un tiesneša kā procesa virzītāja darbību kriminālprocesā nosaka Kriminālprocesa likuma 47.-49. pants.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu tiesnesis ir kā procesa virzītājs gan krimināllietas sagatavošanā iztiesāšanai, gan arī pēc lietas iztiesāšanas un nolēmuma pieņemšanas. Grāmatas „Kriminālprocess shēmās. A daļa” autores norādot uz Kriminālprocesa likuma nepilnībām, savā grāmatā raksta, ka: „Kriminālprocesa likuma 49. panta sākums ir neprecīzs, jo tajā ietverta norāde, ka tiesnesis ir procesa virzītājs pēc nolēmuma pieņemšanas „līdz tā nodošanai izpildei”, kaut gan tiesnesim procesa virzītāja statuss ir arī lemjot jautājumus jau laikā, kad nolēmums tiek izpildīts, kā tas pamatoti ir norādīts turpmākā panta tekstā”.²² Tāpēc autore uzskata, ka tas norāda uz to, ka kriminālprocesa 49. pants būtu precīzāks, bez norādes „līdz tā nodošanai izpildei”, tādējādi nemulsinot lasītāju un ļaujot likuma tekstu uztvert vieglāk.

Jāatzīmē, ka Kriminālprocesa 47., 48., 49. panti tiesai nosaka tiesības un pienākumus kriminālprocesā krimināllietas sagatavošanas, izskatīšanas stadijā un tās darbības posmā pēc lietas izskatīšanas. Autore uzskata, ka dažas normas ir nepietiekami efektīvas – pārāk ierobežo tiesas lomu lietas izskatīšanas laikā, vienlaicīgi mazinot tiesas lomu taisnīgu spriedumu spriešanā. Tā, piemēram, viena no tiesas funkcijām, kura noteikta Kriminālprocesa likuma 48.pantā ir „...neiejaucoties apsūdzības uzturēšanā un aizstāvības realizēšanā, piedalās pierādījumu pārbaudē...”. Bet, kā norāda Kurzemes apgabaltiesas krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētājs Roberts Lazdāns, tiesu praksē bieži gadās problēmas ar šo likuma formulējumu sekojošajā situācijā – pārbaudot un izvērtējot pierādījumus tiesas procesa laikā, tiek konstatēts, ka lēmumā par apsūdzētā nodošanu tiesai prokurors - procesa virzītājs nav uzrādījis ļoti svarīgus pierādījumus, kuri pēc būtības jāpārbauda, jo tie bezstrīdus kārtībā apstiprina apsūdzētā vainu viņam inkriminēto noziedzīgo darbību izdarīšanā.²³ Tiesai (tiesnesim) nav tiesību pašai (-šam) uz savu iniciatīvu pārbaudīt lietā esošos pierādījumus, ja prokurors-procesa virzītājs to nevēlās.

---

²¹Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 192.lpp

²²Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. *Kriminālprocess shēmās. A daļa*. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2007, 56. lpp

²³Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Kurzemes apgabaltiesas krimināllietu kolēģijas priekšsēdētāju Lazdānu R.* 2009. gada 26. oktobris (nav publicēts).

Risinot jautājumu par tiesas (tiesneša) kā procesa virzītāja lomu kriminālprocesā, autoresprāt, būtu jāatrisina sekojošs jautājums – ar kuru brīdi tiesnesis vairāk nepilda procesa virzītāja funkcijas? Vai ar nolēmuma stāšanos likumīgā spēkā un krimināllietas nodošanu arhīvā? Piemēram, lieta atrodas arhīvā, tiek saņemts iesniegums no notiesātās personas, par sprieduma izpildes noteikumu grozīšanu jautājumā par zaudējuma piedziņas kārtību. Šis iesniegums būtu jāizlemj tiesnesim, kurš bija procesa virzītājs, vai tiesas priekšsēdētājam, kurš atbild par krimināllietas atrašanos arhīvā.

1.6. Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma jēdziens krimināllikumā.

Kā jau autore norāda šī darba ievadā, otrajā un trešajā nodaļā tiks apskatīta kriminālprocesa virzītāja sadarbība ar speciālistiem krimināllietās par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem. Autore uzskata, ka, lai pilnīgi izprastu šo sadarbību, ir ne tikai nepieciešams izprast procesa virzītāja un speciālista jēdzienu, bet ļoti svarīgi ir arī jēdzieni, kas saistīti ar ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem un ceļu satiksmes negadījumiem.

Ceļu satiksmes drošības direkcijas apkopotā statistika liecina, ka galvenie ceļu satiksmes negadījumu cēloņi ir satiksmes dalībnieku uzvedība, ātruma pārsniegšana, alkohola lietošana, slikta redzamība un trūkumi ceļu satiksmes organizācijā, kā arī sliktā ceļu kvalitāte Latvijā.

Pēdējo gadu laikā ceļu satiksmes negadījumu skaits tikai palielinās, - kaut arī ir pieņemti bargāki sodi, tas autobraucējus neaptur pārsniegt pieļaujamo braukšanas ātrumu un sēsties pie automašīnas stūres alkohola vai narkotisko vielu reibumā.

Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 1. panta 8. punktu ceļu satiksmes noteikumi ir Ministru kabineta normatīvais akts, kas nosaka ceļu satiksmes kārtību un ir saistošs visām fiziskajām un juridiskajām personām.²⁴ Un saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem, šādu noteikumu pārkāpums ir sodāms. Kriminālatbildība par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem noteikta Krimināllikuma 260. pantā un sods par šo noteikumu pārkāpumu ir atkarīgs no nodarīto miesas bojājumu smaguma, kā arī no tā, vai persona, kas pārkāpusi ceļu satiksmes noteikumus, ir vai nav lietojusi alkoholu, narkotiskās, psihotropās, toksiskās vai citas apreibinošas vielas.²⁵

Ceļu satiksmes likums definē arī to, kas ir ceļu satiksmes negadījums. Ceļu satiksmes negadījums ir ceļu satiksmē noticis nelaiimes gadījums, kurā iesaistīts vismaz viens transportlīdzeklis un kura rezultātā cilvēks gājis bojā, viņam nodarīti miesas bojājumi vai

²⁴ Ceļu satiksmes likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1997. 21. oktobris, nr. 274/276 (989/991)

²⁵ Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 8. jūlijs, nr. 199/200 (1260/1261)

arī nodarīti zaudējumi fiziskās vai juridiskās personas mantai vai videi, kā arī citā vietā, kur iespējama transportlīdzekļa braukšana, noticis negadījums, kurā iesaistīts transportlīdzeklis. Turklāt Krimināllikumā definēts, ka ar transportlīdzekļiem, kas norādīti šā likuma 260., 262.-265.pantā, jāsaprot visu veidu automobiļi, traktori un citas pašgājējas mašīnas, tramvaji, trolejbusi, motocikli un citi mehāniskie transportlīdzekļi, kas pārvietojas ar savu enerģijas avotu, izņemot transportlīdzekļus ar iekšdedzes dzinēju, kura darba tilpums ir mazāks par 50 kubikcentimetriem.

Kā savā grāmatā „Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse.” norāda tās autore V.Liholaja, mazāk smags kaitējums cietušā veselībai un mantiskā kaitējuma nodarīšana gadījumā, ja ir pārkāpti ceļu satiksmes noteikumi, nav krimināli sodāms, bet administratīvi sodāms pārkāpums.

V.Liholaja savā grāmatā vērš uzmanību arī uz to, ka ja viena un tā paša ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanas gadījumā ir vairāki cietušie, kam nodarīti dažāda smaguma miesas bojājumi, par kuriem paredzēta atbildība Krimināllikuma 260. panta pirmajā un otrajā daļā, nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar šī panta otro daļu, kur paredzēta atbildība par smagākajām sekām.²⁶

Šajā darbā arī tālākajās nodaļās tiks aplūkota tiesu prakse gan spriedumos par Krimināllikuma 260. panta piemērošanu, gan arī prakse, kur Krimināllikuma 260. pants saistīts ar citiem Krimināllikuma pantiem.

Kriminālprocesā ceļu satiksmes negadījums tāpat ir negadījums, kas, iespējams, noticis Krimināllikuma 260. panta ietvaros, tādēļ būtu interesanti pievērsties arī šī panta otrajai un trešajai daļai, nevis tikai pirmajai daļai. Tāpat minētā panta pirmā un otrā daļa atšķiras ar miesas bojājumu smagumu, ko jānosaka iesaistot speciālistu, t.i. veicot ekspertīzi. Tādējādi šajā gadījumā nepieciešama eksperta palīdzība.

Krimināllikuma 260. panta trešā daļa ir specifiskāka, proti, tajā paredzēta atbildība par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu, kas paredzēts šī panta pirmajā un otrajā daļā, bet tas izdarīts alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu vielu ietekmē. Lai noskaidrotu šādu vielu klātbūtni organismā, ir jāveic pārbaude. Ministru kabineta noteikumi Nr. 472 „Alkohola, narkotisko vielu un psihotropo vielu ietekmes pārbaudes kārtība” nosaka, kādā kārtībā tiek veiktas šīs pārbaudes, kas tās veic un kas tās apmaksā. Ja izelpotajā gaisā

---

²⁶ Liholaja V. *Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums.* Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2007, 468.lpp

konstatētā alkohola koncentrācija pārsniedz 0,5 promiles (ieskaitot), pārbaudes izdevumus 11 latu apmērā sedz pārbaudāmā persona.²⁷

Noziegumi, kas kvalificējami pēc Krimināllikuma 260. panta trešās daļas ir uzskatāmi par sevišķi smagiem noziegumiem, jo par šāda nozieguma izdarīšanu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz piecpadsmit gadiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz laiku līdz pieciem gadiem un konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas. Laikraksta *Latvijas Vēstnesis* pielikuma *Jurista Vārds* rakstā „Ja krimināllietas izskata pēc Krimināllikuma 260. panta 3. daļas” teikts, ka šāds likuma iztulkojums būtībā ir nepareizs, jo Krimināllikuma 7. panta trešā daļa paredz, ka nodarījums, kurš izdarīts aiz neuzmanības un par kuru šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par diviem gadiem ir mazāk smags noziegums. Šobrīd gan šāda informācija ir novecojusi, jo Krimināllikuma 7. panta trešā daļa paredz, ka tas ir mazāk smags noziegums gadījumā, ja brīvības atņemšanas sods paredzēts uz laiku, ilgāku par diviem gadiem, bet ne ilgāku par desmit gadiem. Taču interesants ir fakts, ka autores minētajā rakstā minēts, ka „Krimināllikuma 260. panta 3. daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi nosaka personas attieksme pret seku iestāšanās iespēju, un tā var būt tikai neuzmanība”.²⁸

Krimināllikuma 260. panta trešā daļa paredz arī transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem. Tiesas motivācija šādai tiesību atņemšanai ir tāda, ka vainīgais, turpinot vadīt transportlīdzekļus var arī turpmāk būt bīstams ceļu satiksmes dalībniekiem.

Prof. Dr.habil.iur. Uldis Krastiņš savā rakstā žurnālam *Jurista Vārds* skaidro saistību un atšķirību starp Krimināllikuma 260. panta trešo daļu un 262. pantu. Profesors saka, ka „Krimināllikuma 260. panta trešajā daļā paredzēta atbildība par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli, un ja šo noteikumu pārkāpšanas rezultātā cietušajam nodarīts vismaz viegls miesas bojājums ar veselības traucējumu. Turklāt pastāv nosacījums, ka šāds nodarījums izdarīts alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošo vielu iespaidā. Savukārt Krimināllikuma 262. pantā noteikta atbildība par transportlīdzekļa vadīšanu alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošo vielu iespaidā, bet ar nosacījumu, ka šāds pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā. Abos šajos Krimināllikuma pantos paredzēta atbildība par vienu un to pašu noteikumu pārkāpšanu – transportlīdzekļa vadīšanu alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu

²⁷ Noteikumi Nr. 394 Alkohola, narkotisko vielu un psihotropo vielu ietekmes pārbaudes kārtība: MK noteikumi. *Latvijas Vēstnesis*, 2008. 2. jūnijs, nr. 88 (3872).

²⁸ Ja krimināllietas izskata pēc krimināllikuma 260. panta 3. daļas. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2003. 6. maijs, Nr. 17(275)

vielu iespaidā, bet ar atšķirību, ka pirmajā gadījumā iestājušās 260. pantā paredzētās kaitīgās sekas, bet otrajā gadījumā – šādas sekas nav iestājušās ne pirmajā noteikumu pārkāpšanas gadījumā, ne otrajā reizē. Tātad pēdējā gadījumā katrs pārkāpums pats par sevi neveido kriminālsodāmu nodarījumu un tikai to kopums tiek atzīts par kriminālpārkāpumu”.²⁹

Bieži dzirdēts par gadījumiem, kad ceļu satiksmes negadījumu izraisījušais transporta līdzekļa vadītājs aizbēg no notikuma vietas. Šādi gadījumi tiesu praksē tiešām ir bieži sastopami un tiesa par tiem spriež sodu pēc Krimināllikuma 260. un 141. panta 2. daļas. Krimināllikuma 141. panta 2. daļa paredz atbildību „par tādas personas apzinātu atstāšanu bez palīdzības, kura atrodas dzīvībai vai veselībai bīstamā stāvoklī un kurai nav iespējas saglabāt sevi mazgadības, vecuma, slimības vai savas nevarības dēļ, ja vainīgajam bijusi iespēja sniegt cietušajam palīdzību un bijis pienākums rūpēties par viņu vai arī vainīgais pats viņu nostādījis dzīvībai bīstamā stāvoklī”. Šādi gadījumi bieži izraisa cietušo personu nāvi, jo, iespējams, ja vainīgais būtu palīdzējis cietušajam, nāve nebūtu iestājusies, kā arī šādi gadījumi sarežģī gan procesa virzītāja, gan speciālista, piemēram, tiesu medicīnas eksperta darbu.

Tādi apstākļi konstatēti Jelgavas tiesā izskatītajā krimināllietā, kur transporta līdzekļa vadītājs apsūdzēts pēc Krimināllikuma 260. panta 3. daļas un 141. panta 2. daļas. Apsūdzētā Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma – krustojuma šķērsošanas pie sarkanā – kustību aizliedzošā luksofora signālā rezultātā cietušajai gājējai tika nodarīti smagi miesas bojājumi, kas bīstami dzīvībai. Pēc notikušā ceļu satiksmes negadījuma vadītājs transportlīdzekli neapturēja un no notikuma vietas aizbēga, nepaziņojot par notikušo ceļu policijai un neizsaucot ātro medicīnisko palīdzību. Apsūdzētais gan apgalvoja, ka esot nobijies un neesot sapratis kas notiek, kā arī pēc tam atgriezies notikuma vietā, taču tā kā ātrā palīdzība jau esot bijusi izsaukta – neesot neko darījis, taču tiesa pamatoti tomēr atzina apsūdzēto par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, kas paredzēts 141. panta 2. daļā.³⁰

Taču Cēsu rajona tiesā izskatītajā krimināllietā, kāds transportlīdzekļa vadītājs tika apsūdzēts pēc Krimināllikuma 260. panta trešās daļas, jo būdams alkohola reibumā vadīja transportlīdzekli, tādējādi pārkāpjot ceļu satiksmes noteikumus, kā rezultātā uzbrauca cietušajam, kurš, stumjot velosipēdu, pārvietojās pa ceļa nomali. Apsūdzētais transporta līdzekļa vadītājs no notikuma vietas aizbēga, nesniedzis pirmo palīdzību cietušajam, kā

²⁹ Krastiņš U. Vēlreiz par Krimināllikuma 260. panta trešās daļas un 262. panta kopību. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2004. 27. aprīlis, Nr. 16(321)

³⁰ Jelgavas tiesas 2001. gada 12. marta spriedums lietā Nr. K15-113/01

rezultātā cietušais no gūtajām traumām mira slimnīcā. Taču šajā gadījumā 141. panta 2. daļā paredzētā nozieguma izdarīšana apsūdzētajam inkriminēta netika.³¹

Autore domā, ka šāda Krimināllikuma 141. panta 2. daļas piemērošana, saistībā ar KL 260. pantu ir ļoti bieži sastopama praksē un pēc autores domām šāda veida bēgšanas gadījumi no notikuma vietas turpināsies līdz mainīsies pati sabiedrība. Varbūt, ja cilvēkiem būtu pārliecība, ka par šāda veida pārkāpumiem sods tiks mīkstināts, bet turpretī par bēgšanu no notikuma vietas tas būs bargāks (kā tas ir šobrīd, jo rezultātā tiek inkriminēti divi Krimināllikuma panti), iespējams no notikuma vietas aizbēgtu mazāk cilvēku un palīdzētu cietušajiem, kā rezultātā varbūt tiktu glābtas daudzas dzīvības.

---

³¹ Cēsu rajona tiesas 2001. gada 7. septembra spriedums lietā Nr. K11-175/01

2. Procesa virzītāja sadarbība ar ekspertu un citiem speciālistiem

2.1. Speciālista jēdziena izpratne kriminālprocesā

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu patstāvīgi kriminālprocesa subjekti ir liecinieki, eksperti, tulki, speciālisti, galvinieki, statisti, tiesas sēdes sekretāri, iestāžu un organizāciju pārstāvji un citi. Šie procesa subjekti nav lietā personīgi ieinteresēti procesa dalībnieki, bet līdzdarbojas valsts un personu likumisko interešu aizsardzībā un to nodrošināšanā savam procesuālajam statusam atbilstošajās formās un ar attiecīgajām metodēm. Tiem ir dažādas tiesības, pienākumi un atbildība.³² Šajā darbā autore izdala speciālistu kā īpašu subjektu, ar kuru sadarbojas procesa virzītājs, ekspertu izdalot kā vienu no speciālistiem. Krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumiem procesa virzītājs var sadarboties ar tādiem speciālistiem kā eksperts, ārsts, pedagogs vai psihologs.

Speciālists ir persona, kurai ir plašas, vispusīgas, profesionālas zināšanas tehnikā, mākslā, zinātnē vai kādā amatniecības nozarē un kuru procesa virzītājs pieaicina likumā paredzētajos gadījumos izmeklēšanas darbībās, lai nodrošinātu izmeklēšanas pilnību. Ir dažas izmeklēšanas darbības, kurās speciālista piedalīšanās ir obligāta (piemēram, līķa apskatē obligāti jāpiedalās ārstam tiesu medicīnas speciālistam vai citam ārstam; nopratinot nepilngadīgo, kas nav sasniedzis 16 gadu vecumu, speciālista pedagoga vai psihologa piedalīšanās ir obligāta).³³ Krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumiem tieši šāda obligāta speciālista piedalīšanās ir aktuāla, jo ņemot vērā, ka, piemēram, 2008. gadā ceļu satiksmes negadījumos bojā gājuši 316 cilvēki,³⁴ tātad obligāta tiesu medicīnas eksperta piedalīšanās bijusi nepieciešama 316 reizes. Arī ceļu satiksmes negadījumos, kur cietušie nav sasnieguši 14 gadu vecumu, tos nopratinot obligāti nepieciešama speciālista pedagoga vai psihologa piedalīšanās.

Šādus gadījumus ir paredzējis likumdevējs Kriminālprocesa likuma 152. un 153. panta ietvaros. Jau Kriminālprocesa likuma 146. panta trešā daļa nosaka nepilngadīgā aicināšanu uz pratināšanu, ko parasti dara ar viņa likumiskā pārstāvja, mācību iestādes vai bāriņtiesas starpniecību. Kriminālprocesa likuma 152. pants nosaka nepilngadīgā pratināšanas īpatnības, kā, piemēram, nepilngadīgā pratināšanas ilgumu, kas diennaktī nedrīkst pārsniegt sešas stundas, ieskaitot pārtraukumu, bez viņa piekrišanas, kā arī nosaka,

³² Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 243.lpp

³³ Turpat, 255.lpp

³⁴ Ceļu satiksmes drošības direkcijas portāls. *Ceļu satiksmes negadījumu statistika* <http://www.csdd.lv/?pageID=1098863886> (aplūkots 30.10.2009)

ka nepilngadīgo, kas vēl nav sasniedzis 14 gadu vecumu jāpratina pedagoga vai psihologa klātbūtnē. Tādu nepilngadīgo, kas nav sasniedzis 14 gadu vecumu nebrīdina arī par atbildību, kas iestājas par atteikšanos liecināt vai sniedzot apzināti nepatiesu liecību, tātad no tā var secināt, ka tādām nepilngadīgajām atbildība par šiem pārkāpumiem nedraud. Kriminālprocesa likuma 153. pants izsmeļoši paskaidro kārtību, kādā pratināma nepilngadīga persona ar psihologa starpniecību.

Tātad gadījumos, kad ceļu satiksmes negadījumā būs iesaistīts nepilngadīgais, kas vēl nav sasniedzis 14 gadu vecumu, speciālista pedagoga vai psihologa piedalīšanās procesā ir obligāta.

Speciālista piedalīšanos izmeklēšanas darbībās un viņa tiesības un pienākumus reglamentē Kriminālprocesa likuma 113. pants, kurā teikts, ka „speciālists ir persona, kura pēc kriminālprocesu veicošās amatpersonas aicinājuma sniedz tai palīdzību, izmantojot savas speciālās zināšanas vai darba iemaņas noteiktā jomā.”, kā arī, ka „amatpersona, kura uzaicinājusi speciālistu, informē viņu par to, kādā procesuālajā darbībā viņš ir aicināts sniegt palīdzību, par viņa tiesībām un pienākumiem, kā arī par atbildību par apzināti nepatiesas informācijas sniegšanu.” Speciālistam Kriminālprocesa likumā minēti tādi pienākumi, kā pienākums ierasties pēc uzaicinājuma, piedalīties izmeklēšanas darbībās, izmantojot savas speciālās zināšanas un iemaņas, palīdzēt izmeklētājam pierādījumu atklāšanā, fiksēšanā un izņemšanā; vārst izmeklētāja uzmanību uz apstākļiem, kas saistīti ar pierādījumu atklāšanu, fiksēšanu un izņemšanu; sniegt paskaidrojumus sakarā ar izpildāmām darbībām. Speciālistam ir tiesības sniegt protokolā ierakstāmus paziņojumus, kas saistīti ar pierādījumu atklāšanu, fiksēšanu un izņemšanu.

Sakarā ar speciālistu iesaisti izmeklēšanā jāatzīmē šādi apstākļi:

- speciālista palīdzība nedrīkst iepriekš noteikt procesa virzītāja procesuālo un taktisko lēmumu saturu, pēdējie savukārt nedrīkst ierobežot speciālista tiesības un iniciatīvu notikuma apstākļu studēšanā;
- speciālista konsultācijai nedrīkst būt secinājumu raksturs par nozieguma apstākļiem, tai jāpalīdz izmeklētājam iegūt iepriekšēju informāciju par ekspertīzes iespējām un to, ko tā var dot salīdzinājumā ar jau esošajiem materiāliem;
- iepriekšējās izmeklēšanas rezultāti būs ievērojami augstāki, ja procesa virzītājs patstāvīgi, ievērojot konkrētos lietas apstākļus, izlems, kādās izmeklēšanas darbībās nepieciešams iesaistīt speciālistu.

Vienu un to pašu izmeklējamā notikuma faktu procesa virzītājs un speciālists novērtē dažādās plāknēs, un proti – procesa virzītāja līmenī un speciālista līmenī. Speciālists izvērtē faktu, vadoties no savām zināšanām un kompetences. Procesā virzītājs turpretim to vērtē no taktiskā, organizatoriskā, tiesiskā un citiem viedokļiem. Kopumā tāds daudzpusīgs un savstarpēji bagātināts novērtējums noskaidro objektīvo patiesību.³⁵

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu eksperta pratināšana izdarāma, ievērojot liecinieka pratināšanas noteikumus, taču šīs personas nezaudē savu eksperta statusu.

2.2. Eksperta un ekspertīzes jēdzienu izpratne kriminālprocesā.

Eksperta piedalīšanos Kriminālprocesā regulē Kriminālprocesa likuma 33. un 34. pants. Ekspertam kriminālprocesā ir īpaša nozīme. Eksperti var būt gan pieaicināti, gan ekspertīžu iestādes eksperti, taču autore uzskata, ka eksperts ir sava veida speciālists un ekspertīze kā īpašs procesa virzītāja un speciālista galvenais sadarbības veids.

Eksperts ir persona, kam ir speciālas zināšanas kādā zinātnē, tehnikā, mākslā vai kādā amatniecības nozarē un kas uz izmeklētāja, prokurora, tiesas (tiesneša) lēmuma pamata likumā paredzētajā kārtībā veic ekspertīzi krimināllietā ekspertīzes iestādē vai ārpus ekspertīzes iestādes. Eksperts procesuālo statusu iegūst kopš brīža, kad personiski tiek aicināts izdarīt ekspertīzi vai kad ekspertīzi uz lēmuma pamata izdarīt uzdod ekspertu iestāde, kurā viņš strādā. Par ekspertu var būt individuāla fiziska persona, uzņemoties eksperta tiesības, pienākumus un atbildību.³⁶

Profesores Ā.Meikališa un K. Strada-Rozenberga grāmatā „Kriminālprocess shēmās. A.daļa” norāda, ka saskaņā ar kriminālprocesa likuma 33. un 34. pantu šobrīd tiesiski jānošķir divi ekspertu veidi- ekspertīžu iestādes eksperts un pieaicinātais eksperts. Lai arī faktiski šādi eksperti pastāvēja jau kriminālprocesa kodeksa laikā, tomēr tiesiski to statusos atšķirību nebija.³⁷ Šobrīd tās ir noteiktas, tāpēc jārespektē un stingri jāievēro. To pašu viedokli profesore pauž arī žurnālā Jurista Vārds publicētā raksta „Pārmaiņu laiks kriminālprocesā” 3. daļā „Kriminālprocesa dalībnieki”. Statuss "ekspertīžu iestādes eksperts" attiecināms uz to lietpratēju, kurš strādā ekspertīžu iestādē par ekspertu un saņēmis procesa virzītāja uzdevumu veikt ekspertīzi vai citas procesuālās darbības (KPL 33. p. 1. d.), savukārt "pieaicināts eksperts"- uz to lietpratēju, kurš par ekspertīžu iestādes ekspertu nestrādā, bet kuru ekspertīzes veikšanai uzaicinājis procesa virzītājs (KPL 34. p.).

³⁵ Konovālovs J. *Speciālista iesaiste izmeklēšanā. Ekspertīžu nozīmēšana un realizācija*. Rīga: Rīga-LPA, 1993, 4. lpp.

³⁶ Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 253.lpp

³⁷ Kriminālprocesa kodekss: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1961. 06. janvāris, zaudējis spēku ar 01.10.2005.

Eksperta atzinums nav obligāts izmeklētājam, prokuroram vai tiesai un procesa virzītāji to novērtē pēc savas iekšējās pārlicības, kas pamatota uz vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izskatītiem visiem lietas apstākļiem to kopumā, pēc likuma un tiesiskās apziņas. Ja izmeklētājs, prokurors, tiesa vai tiesnesis nepiekrīt eksperta atzinumam tā neskaidrības vai nepilnības dēļ, var noteikt papildu ekspertīzi, ko uzdod tam pašam vai citam ekspertam.³⁸

Ekspertīze var būt obligātā ekspertīze, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 195. pantam, kur arī uzskaitīti gadījumi, kādos ekspertīze ir obligāta. Ekspertīze var būt arī kā papildu ekspertīze, ko procesa virzītājs nosaka gadījumā, ja piekrīt eksperta atzinumam, taču viņam ir kādas neskaidrības vai radušies papildu jautājumi. Šādu ekspertīzi var uzdot izdarīt tam pašam ekspertam, kas izdarījis pirmo. Papildu ekspertīzi regulē Kriminālprocesa likuma 196. pants. Visbeidzot ekspertīze var būt arī atkārtota ekspertīze, ko paredz Kriminālprocesa likuma 197. pants. Šādu ekspertīzi nosaka gadījumos, kad procesa virzītājs apšaubā eksperta atzinumu KPL 197. pantā noteikto iemesli dēļ. Šādu atkārtotu ekspertīzi procesa virzītājs uzdod izdarīt citam ekspertam vai ekspertu komisijai un ekspertīze tiek izdarīta, izmantojot tos pašus izpētes objektus, kā arī sākotnējās ekspertīzes atzinumu.

Eksperta uzdevumus, kā arī tiesības un pienākumus kriminālprocesā nosaka Kriminālprocesa likuma 33. un 34. pants.

2.3. Procesā virzītāja sadarbība ar ekspertu un citiem speciālistiem, apskatot Latvijas tiesu praksi.

Pastāvīgs procesa virzītāja uzdevums ir likumu izmantošana cīņā pret noziedzību un citiem tiesību pārkāpumiem, nodrošinot pierādījumu iegūšanu un vēlāk arī soda piemērošanu, kā arī katra pilsoņa un valsts interešu aizstāvību pret jebkuriem noziedzīgiem nodomiem. Pierādīšana ir cieši saistīta ar procesa virzītāja un speciālista sadarbību, jo procesa virzītājs un speciālists, piemēram, eksperts sadarbojas lai iegūtu pierādījumus. Kriminālprocesa likuma 123. pants nosaka, ka „pierādīšana ir kriminālprocesā iesaistītās personas darbība, kas izpaužas kā pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo faktu esamības vai neesamības pamatošana, izmantojot pierādījumus”. Šī uzdevuma īstenošana mūsdienās, kas notiek ar dažādiem izmeklēšanas paņēmieniem un metodēm, kā arī dažādu problēmu atrisināšana noziegumu atklāšanā, ņemot vērā zinātnes attīstību un jaunu tās nozaru rašanos, kā arī pilsoņu tiesību un interešu nodrošināšanu, kriminālajā tiesvedībā praktiski

---

³⁸ Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 254.lpp

nav iespējama bez dažādu zinātnes, tehnikas, mākslas, amatniecības un citu nozaru speciālistu palīdzības.

Krimināllietu izmeklēšanas gaitā procesa virzītājam nereti rodas problēmas, kuras viņš nevar izšķirt sakarā ar speciālo zināšanu trūkumu vai arī tas viņam aizliegts ar Kriminālprocesa likumu. Tādos gadījumos viņš pēc palīdzības var griezties pie speciālista. Šāds speciālists var būt eksperts, vai arī kāds cits speciālists, piemēram, ārsts, psihologs vai pedagogs. Saskaņā ar spēkā esošo Kriminālprocesa likumu ekspertam un speciālistam ir kopējas iezīmes – viņi abi ir lietas iznākumā neieinteresētas kompetentas personas, kuru zināšanas izmanto pierādījumu iegūšanai Kriminālprocesa likuma ietvaros (KPL 127.p 1.d.). Šajā darbā autore vērtē ekspertīzi, kā īpašu procesa virzītāja un speciālista sadarbības veidu. Ekspertīze ir to lietisko pierādījumu izpēte, kurus ekspertam nodevis izmeklētājs vai tiesa, un to parasti īsteno, pielietojot speciālas iekārtas un metodiku. Galīgā veidā eksperts savas darbības rezultātā izklāsta atzinumā, kas ir pierādījumu avots krimināllietā.

Procesa virzītāju savstarpējā sadarbība lietās par noziegumiem par ceļu satiksmes negadījumiem ir atkarīga no vairākiem faktoriem un konkrēti – katra procesa virzītāja profesionālajām zināšanām un pieredzes, kā arī no izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma veida (KL 257. – 268. pants). It sevišķi savstarpēja sadarbība nepieciešama notikuma vietu apskates laikā, shēmu sastādīšanā, ar ceļu satiksmes negadījumu saistīto personu ekspertīzes alkohola un narkotisko vielu asinīs noteikšanai, aculiecinieku un visu apstākļu noskaidrošanā, kā arī sevišķi ekspertīžu nozīmēšanā.

Notikuma vietas apskates laikā (KPL 159.pants) visu konstatēto apstākļu noskaidrošanas, apskates laikā konstatēto pierādījumu (priekšmetu) noskaidrošana un izņemšana ir par pamatu sekmīgai visus apstākļu noskaidrošanai, tai skaitā ekspertīžu nozīmēšanai.

Autores uzskats ir tāds, ka veicot notikuma vietas apskates, it sevišķi par masveida ceļu satiksmes negadījumiem ar vairākiem transporta līdzekļiem vai arī ar vairākiem cilvēku upuriem, būtu obligāti jāpieaicina dažādu nozaru speciālisti

Ja procesa virzītājs (izmeklētājs vai prokurors) pēc visu apstākļu noskaidrošanas savlaicīgi izlemj nozīmēt lietā ekspertīzi, lai saņemtu speciālista (eksperta) atzinumu (slēdzieni), lēmumā jābūt pareizi izvērtētiem jautājumiem, lai rastu atbildi par CSN apstākļiem. Lemjot jautājumu par ekspertīzes nozīmēšanu, ekspertam jāsniedz vispusīgus un objektīvus izejas materiālus. Zvērināts advokāts Genadijs Atujevs uzskata, ka ļoti svarīgi

ir dot iespēju konkrētā ceļu satiksmes negadījuma dalībniekiem (cietušajam, apsūdzētajam) iepazīties ar lēmumu par ekspertīzes noteikšanu, kā arī uzdot jautājumus.³⁹

Dažreiz izmeklēšanas laikā procesa virzītājs nav noskaidrojis ceļu satiksmes negadījuma apstākļus, bet izdarījis secinājumus, nelūdzot eksperta vai speciālista palīdzību. Tādēļ var gadīties, ka ekspertīze jānozīmē atkārtoti, pieaicinot vienkopus vairākus speciālistus. 2006.gada jūnijā Kurzemes apgabaltiesa, izskatot apelācijas kārtībā lietu, kas pirmajā instancē tika izskatīta Kuldīgas rajona tiesā, nozīmēja atkārtotu komisijas ekspertīzi krimināllietā, kurā vainīgā personā tika notiesāta par izraisīto CSN pēc Krimināllikuma 260.panta pirmās daļas, kura rezultātā bija cietušas 17 personas – maršruta autobusa pasažieri, kur lēmumā ekspertiem tika uzdoti 14 jautājumi (*Skat pielikumu Nr.3, Kuldīgas tiesas 2009.gada arhīvs, lietas numurs KA02-0113-06*).⁴⁰ Lēmums par atkārtotas kompleksās ekspertīzes nozīmēšanu bija nepieciešams, jo lietā nebija rastas atbildes uz jautājumiem par CSN iesaistīto automašīnu sānslīdes cēloņiem, smagās automašīnas MAN vadītāja rīcības pareizību, ceļu seguma stāvokli ceļu satiksmes negadījuma brīdī. Iepriekšējā ekspertīze nedeva uz šiem citiem jautājumiem vispusīgas atbildes, jo izmeklēšanas laikā procesa virzītājs bija uzdevis eksperta standartam jautājumus, neiedziļinoties ceļu satiksmes negadījuma visos apstākļos.

Vēl šajā lietā interesanti bija tas, ka tiesa kā procesa virzītājs sadarbojās ar Valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts ceļi” speciālistu, un tika veikts ceļa seguma audits. Šī audita rezultātā tika secināts, ka ceļa posms, kurā notika konkrētais ceļu satiksmes negadījums, tika uzturēts atbilstoši noteikumos Nr.871 „Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli” izvirzītajām prasībām, pretēji tam, uz ko norādīja Latvijas Neatkarīgo ekspertu asociācija savā konsultācijas atzinumā, ka, iespējams, ceļu satiksmes negadījums varēja būt cēloniskā sakarā ar ceļa seguma stāvokli ceļu satiksmes negadījuma brīdī.⁴¹

Šāds audits būtībā būtu bijis jāveic jau izmeklēšanas laikā, lai veiksmīgāk nodrošinātu lietas atrisinājumu un lietas virzība notiktu daudz ātrāk, jo, ja šādi auditi jāveic, pamatojoties uz apelācijas instances lēmumiem, tas nozīmē, ka izmeklētājs nav bijis pietiekami profesionāls, lai iegūtu visus nepieciešamos pierādījumus jau izmeklēšanas laikā. Rezultātā lieta ievelkas, kamēr šāds audits un citas ekspertīzes tiek veiktas, kā arī,

---

³⁹ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Zvērinātu advokātu Atujevu G.* 2009. gada 10. novembris (nav publicēts).

⁴⁰ Kurzemes apgabaltiesas 2006. gada 20. jūnija lēmums par ekspertīzes nozīmēšanu lietā Nr. 11250048504/KA02-0113-06

⁴¹ Kurzemes apgabaltiesas 2009. gada 23. aprīļa lēmums par sprieduma atcelšanu lietā Nr. 11250048504/KA02-0113-06

iespējams, ja visas nepieciešamās ekspertīzes un speciālistu atzinumi būtu veikti jau pirmajā instancē, lietai pat nebūtu jānonāk apelācijas instancē, kas būtu tikai pozitīvi, jo mūsdienās tiesas jau tāpat ir pietiekami noslogotas.

Saskaņā ar iepriekš minēto, autore secina, ka ir būtiski, ka sadarbība starp procesa virzītāju un speciālistu notiek un ir rezultatīva, jo, ja šī sadarbība šajā gadījumā būtu notikusi un bijusi rezultatīva jau izmeklēšanas laikā, tas ietaupītu ļoti daudz laika.

Ekspertu (speciālistu) slēdzieniem (atzinumiem) jābūt objektīviem, sniegtiem, balstoties uz lietā esošiem materiāliem. Bez tam, ekspertu (speciālistu) slēdzieniem (atzinumiem) jābūt arī pamatotiem ne tikai ar lietā esošiem materiāliem, bet arī jābūt atzinumiem, secinājumiem pamatotiem ar speciālo un zinātnisko literatūru, normatīviem aktiem. Dažreiz, veicot ceļu satiksmes transporta negadījumu apskates, kā arī veicot ekspertīzes lietās par ceļu satiksmes negadījumiem, neņem vērā atšķirību starp dažādu marku automašīnu tehniskajiem rādītājiem. Šajos gadījumos jāņem vērā attiecīga tehniskā literatūra.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, var spriest, ka speciālista loma krimināllietās par ceļu satiksmes negadījumiem ir ļoti būtiska. Ceļu satiksmes negadījumi ir dažādi un ne visi gadījumi ir vienādi un arī nebūt ne vienkārši. Gadās arī nestandarta situācijas un autore uzskata, ka šādās situācijās speciālistam, kā arī attiecīgajam procesa virzītājam ir jābūt ne tikai profesionālam un pieredzējušam, bet arī radošam.

Tā, piemēram, 2003.-2005. gadā Daugavpils tiesā tika izskatīta lieta, kur ceļu satiksmes negadījuma rezultātā bojā gājuši divi cilvēki. Šajā lietā automobiļa BMW 318 vadītājs tika apsūdzēts pēc Krimināllikuma 260. panta otrās daļas. Tumšā diennakts laikā, transportlīdzekļa vadītājs veda pasažierus, kuri nebija piesprādzējušies ar drošības jostām, taisnā ceļa posmā nepareizi izvēlējās braukšanas ātrumu, netika galā ar automašīnas vadību, kā rezultātā automašīna, slīdot pa ceļa zaļo sadalošo joslu, sāka kūleņot un apstājās pretējās kustības joslās grāvī. Apsūdzētais apgalvoja, ka ceļu satiksmes negadījums noticis aizmugurē sēdošajiem (arī bojā gājušajiem) grūstoties, kā rezultātā apsūdzētais saņēmis sitienu pa pakausi, kas noticis nejauši un iespējams zaudējis samaņu.⁴² Lietā tika izdarītas divas ekspertīzes, kā arī atkārtota ekspertīze pēc vairāk nekā gada. Divi eksperta atzinumi 2003. gada 1. augustā un 2003. gada 24. septembrī, atkārtotās ekspertīzes atzinums – 2004. gada 14. decembrī. Atkārtotās ekspertīzes laikā ekspertam tika uzdoti vienpadsmit konkrēti jautājumi, uz kuriem eksperts sniedza savas atbildes atzinumā.⁴³

⁴² Daugavpils tiesas 2005. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. K12-88/05 (1190041103).

⁴³ Valsts tiesu ekspertīžu biroja Eksperta atzinums krimināllietā Nr. K12-355/04 (1190041103), 2004. gada 14. decembris.

Kā stāsta apsūdzētā advokāte Gundega Kreice, šī iemesla dēļ 2005. gada 26. maijā procesa virzītājs (tiesa) nozīmēja īpašu ekspertīzi, jeb šajā gadījumā izmeklēšanas eksperimentu, jo tiesa pieļāva iespēju, ka šādā veidā nav iespējams gūt šādu galvas traumu. Šāds izmeklēšanas eksperiments minēts Kriminālprocesa likuma 171. pantā un nosaka, ka šāds eksperiments ir „...izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir speciālu mēģinājumu veikšana, lai noskaidrotu, vai zināmos apstākļos un zināmā veidā varēja norisināties kāds notikums vai darbība, kā arī lai iegūtu jaunas vai pārbaudītu agrāk iegūtās ziņas par apstākļiem, kuriem ir vai var būt nozīme lietā”. Kriminālprocesa likuma 172. pants nosaka izmeklēšanas eksperimenta kārtību un šī panta otrā daļa nosaka, ka eksperiments izdarāms apstākļos, kuri pēc iespējas atbilst apstākļiem, kādos norisinājies notikums vai darbība, kura tiek pārbaudīta, un šādas darbības attiecīgi var izdarīt atkārtoti. Šāda eksperimenta laikā, piedaloties speciālistiem, tika atveidota gandrīz identiska situācija, kāda bijusi negadījuma laikā. Tika sameklēts tādas pašas markas un izlaiduma gada transporta līdzeklis, kā arī atrastas līdzīgas miesas būves un auguma personas, kas piedalījās eksperimentā un šis iespējamais gadījums tika inscenēts vēlreiz. Kad eksperimenta rezultātā noskaidrojās, ka šādi saņemt sitienu pa galvu ir iespējams, prokurors tiesu debatēs no tālākas apsūdzības uzturēšanas atteicās un tiesa atbilstoši Latvijas kriminālprocesa 243.panta 4. daļai nekavējoties paziņoja amatā augstākam prokuroram par apsūdzētāja atteikšanos no apsūdzības. Tiesa 2005. gada 27. maijā saņēma augstākstāvoša prokurora atbildi, kurā bija norādīts, ka valsts apsūdzētājs netiks nomainīts un valsts apsūdzības uzturēšana netiks atjaunota.⁴⁴ 2005. gada 13. jūnija spriedumā tiesa saka, ka „dotās krimināllietas iztiesāšanas laikā, 2005.g.26.05. valsts apsūdzētājs atteicās no augstāk norādītās apsūdzības uzturēšanas un lūdza tiesu taisīt attaisnojošu spriedumu”⁴⁵ un tāpēc nospriež apsūdzēto atzīt par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā un tiesā attaisnot.

Ņemot vērā šādu gadījumu, autore domā, ka ir nepieciešams lai procesa virzītājs rīkotos radoši un atkarībā no esošās situācijas, kā šajā gadījumā rīkojās Daugavpils tiesa. Ja netiktu veikts šāda veida eksperiments, iespējams, lieta netiktu izbeigta un apsūdzētais tiktu notiesāts. Tas nozīmē, ka procesa virzītāja veiksmīga sadarbība ar speciālistiem izšķir to, vai persona tiek vai netiek notiesāta, kā arī ir noteicošais lai personai piemērotu mīkstāku vai smagāku sodu.

Būtiski ir arī tas, ka procesa virzītājs šajā gadījumā nebija pievērsis maksimālo uzmanību notikuma vietas un aizdomās turamā apskatei. Saskaņā ar apskates protokolu, pie

---

⁴⁴ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Zvērinātu advokāti Kreici G.* 2009. gada 12. oktobris (nav publicēts).

⁴⁵ Daugavpils tiesas 2005. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. K12-88/05 (1190041103).

notikuma vietas apskates nepiedalījās tiesu medicīnas eksperts. Apskatot visus trīs apskates protokolus redzams, ka notikuma vietas apskatē piedalījies: eksperts – kriminālists, pirmajā notikuma vietas apskatē, kas veikta uzreiz pēc negadījuma; cits eksperts – kriminālists apskatē, kas veikta nākošajā dienā pēc negadījuma; kā arī tehniķis – kriminālists apskatē, kas veikta vēl četras dienas vēlāk.⁴⁶ Gadījumā, ja tiesu medicīnas eksperts būtu ticis pieaicināts, viņš, ieklausoties autovadītāja izteikumos, ka aizmugurē sēdošais viņam iesitis pa galvu, iespējams, varēja konstatēt sasitumu uz autovadītāja galvas, ko nav iespējams konstatēt divus gadus pēc notikuma. Kā arī jebkurā gadījumā situācija, kad ceļu satiksmes negadījumā bojā gājuši divi cilvēki un neviens tiesu medicīnas eksperts notikuma vietas apskatē nepiedalās, šķiet jocīga un neprofesionāla, jo, kā autore skaidros arī darba pēdējā nodaļā, tiesu medicīnas eksperta piedalīšanās ceļu satiksmes negadījumos, kur bojā gājuši cilvēki ir ļoti svarīga un kā skaidro tiesu medicīnas eksperts A.Sūnākslis, lietās par ceļu satiksmes negadījumiem tiesu medicīnas eksperti piedalās notikuma vietas apskatē un sadarbojas ar procesa virzītāju – izmeklētāju.⁴⁷

2006.-2007. gadā Liepājas tiesā tika izskatīta lieta, kur transporta līdzekļa Mitsubishi Galant vadītājs tika apsūdzēts pēc Krimināllikuma 260. panta otrās daļas. Ceļu satiksmes negadījums notika Liepājas rajona Vaiņodes pagasta Vaiņodes lidlaukā nelikumīgi rīkoto autosacīkšu (dragreisa) laikā, kur apsūdzētais, tīši rupji pārkāpa Ceļu satiksmes noteikumus un transportlīdzekļa ekspluatācijas noteikumus notrieca gājēju, kā rezultātā no gūtajām traumām iestājās cietušā nāve. Šī lieta ir interesanta, jo Vaiņodes lidlaukā notikušais negadījums, lai arī skaitās ceļu satiksmes negadījums ceļu satiksmes likuma izpratnē, tomēr ikdienā netiek uzskatīts par satiksmes ceļu. Tā kā šis lidlauks atrodas pilsētas teritorijā, atļautais braukšanas ātrums ir 50 km/h, kuru apsūdzētais, kā stāstīja aculiecinieki, pārkāpis pat vairākas reizes – braucis ar ātrumu 150-160 km/h. Cietušais mira notikuma vietā un apsūdzētais pameta negadījuma vietu un nesagaidīja policijas darbiniekus. Nākošajā rītā, piesakoties policijas iecirknī, alkohola un narkotisko vielu klātbūtne apsūdzētā asinīs netika konstatēta, lai arī aculiecinieki apliecināja, ka apsūdzētais bijis alkohola reibumā.⁴⁸ Apsūdzētajam, iespējams, tiktu noteikts daudz lielāks sods, ja netiktu veikta ekspertīze, ko veica no videoieraksta, ko bija nofilmējis kāds no aculieciniekiem. Kā stāsta apsūdzētā advokāts Genadijs Atujevs, šajā videoierakstā bijis redzams, ka cietušais šķērsojis brauktuvi neatļautā vietā, kā arī pirms tam nav pārliecinājies par ceļu satiksmes drošību, ko apstiprināja arī eksperts savā slēdzienā. Tādējādi apsūdzētais tika notiesāts nosacīti kas,

⁴⁶ Apskates protokoli, Daugavpils, 2003. gada 27. jūlijs; 2003. gada 28. jūlijs; 2003. gada 1. augusts.

⁴⁷ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Tiesu medicīnas ekspertu Sūnāksli A.* 2009. gada 23. novembris (nav publicēts).

⁴⁸ Liepājas tiesas 2007. gada 11. maija spriedums lietā Nr.11270024206/K20-0064/07/07

iespējams, ir daudz vieglāks sods, nekā tiktu piespriests gadījumā, ja nebūtu šāda ieraksta un ekspertīzes.⁴⁹

Rezumējot, autore uzskata, ka procesa virzītāju sadarbība ar speciālistiem ir viens no pamatnosacījumiem veiksmīgai pierādījumu iegūšanai, noziedzīgu nodarījumu atklāšanai un vainīgo personu sodīšanai, jo lielākajā daļā lietu, īpaši lietās par ceļu satiksmes negadījumiem, noziedzīgā nodarījuma apstākļus nemaz nebūtu iespējams atklāt bez speciālista piedalīšanās.

---

⁴⁹ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Zvērinātu advokātu Atujevu G.* 2009. gada 10. novembris (nav publicēts).

3. Procesa virzītāja sadarbība ar tiesu medicīnas ekspertiem.

Kā īpašu sadarbības ar speciālistiem veidu, autore šajā darbā izdala sadarbību ar tiesu medicīnas ekspertiem, jo, kā jau minēts, personas nāve bieži ir iznākums ceļu satiksmes negadījumiem. Šādos gadījumos arī nepieciešams tiesu medicīnas eksperts, kas, veicot ekspertīzi, var daudz ko pateikt par līķi un pašu ceļa satiksmes negadījumu. Kā jau iepriekš minēts, Ceļu satiksmes drošības direkcijas statistika liecina, ka katru gadu ceļu satiksmes negadījumos iet bojā vairāki simti cilvēku, tā piemēram 2005. gadā bojā gājuši 442 cilvēki, bet 2006. gadā – 402. 2007. gadā bojāgājušo skaits bija 419 cilvēki, kas ir 0,7% no visiem cilvēkiem, kas iesaistīti ceļu satiksmes negadījumos un 2008. gadā bojā gājuši 316 cilvēki, kas ir 0,6% no visiem iesaistītajiem.⁵⁰

Ojāra Tetera grāmatā „Tiesu medicīnas esence” tiesu medicīnas eksperts definēts kā „ārstniecības darbinieks ar augstāko medicīnisko izglītību, tiesu medicīnas lietpratējs, kam ir speciālas zināšanas un pieredze tiesu medicīnā un kam uzdots likumā noteiktajā kārtībā veikt ekspertīzi.” O. Teteris raksta arī, ka: „pēc izziņas orgānu un tiesas ieskatiem kriminālprocesā vai civilprocesā saskaņā ar pastāvošajām likumdošanas normām par ekspertu vai speciālistu var pieaicināt arī jebkuru citas medicīnas nozares ārstu. Atsevišķās tiesu medicīnas apakšnozarēs pētījumus veic arī farmakologi, fiziķi, ģenētiķi, bioķīmiķi, entomologi, stomatologi un citi speciālisti, kuru zināšanas nepieciešamas ar tiesu medicīnisko ekspertīzi saistītu jautājumu risināšanā”.⁵¹ Vienīgā atšķirība ir tāda, ka šobrīd, protams, saistībā ar Kriminālprocesa likumu O.Tetera minēto izziņas orgānu vietā minams izmeklētājs un prokurors.

O.Teteris raksta arī, ka: „tiesu medicīnā strādājošie lietpratēji bieži vien krimināllietās tiek vienlaikus pieaicināti gan speciālistu, gan ekspertu statusā. Citu specialitāšu ārstus arī var pieaicināt speciālistu statusā tādu procesuālo darbību veikšanai, kurās nepieciešamas zināšanas medicīnā vai bioloģijā...”.⁵²

Grāmatā „Tiesu medicīnas esence” tiek uzskaitīti Latvijas Republikas krimināllikumā paredzētie noziedzīgie nodarījumi, kuru izmeklēšanā veic tiesu medicīnas ekspertīzi. Kriminālprocesa likuma 195. pants nosaka kādos gadījumos ekspertīzes ir obligātas. Atbilstoši šim pantam tiesu medicīnas ekspertīze tiek nozīmēta daudzu Latvijas krimināllikumā paredzēto noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā, kā arī visos gadījumos,

⁵⁰ Ceļu satiksmes drošības direkcijas portāls. *Ceļu satiksmes negadījumu statistika* <http://www.csdd.lv/?pageID=1098863886> (aplūkots 30.10.2009)

⁵¹ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 13.lpp

⁵² Turpat, 31.lpp

kuros tas nepieciešams ar medicīnu saistītu jautājumu risināšanai. Grāmatā uzskaitīti dažādi noziegumu veidi, kuros veic tiesu medicīnas ekspertīzi, un kā viens no tiem uzskaitīts arī noziedzīgi nodarījumi pret satiksmes drošību t.sk. ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana (KL 260.p.), ja cietušajam nodarīti miesas bojājumi vai iestājusies nāve un transporta kustības noteikumu (arī drošības aizsardzības noteikumu) pārkāpšana (KL 266.p) gadījumos, ja iestājušās smagas sekas.⁵³

Pēc visu nepieciešamo lietu izpētes, notikuma vietas un līķa apskates un sekcijas izdarīšanas, tiesu medicīnas eksperts savu atzinumu nodod procesa virzītāja rīcībā, tādējādi sadarbojoties tieši ar viņu. Būtībā tiesu medicīnas eksperts, tāpat, kā arī vairums citu speciālistu kriminālprocesā sadarbojas tieši ar procesa virzītāju un visas speciālista veiktās darbības tiek veiktas tādēļ, lai būtu veiksmīga sadarbība ar procesa virzītāju.

3.1. Notikuma vietas apskate.

Kriminālprocesa likuma 159.-164. pants paredz apskati – šajā gadījumā autori interesē notikuma vietas, transportlīdzekļa un līķa apskate, kas noteikta minētajos pantos.

Par notikuma vietu līķa apskates gadījumā visbiežāk tiek uzskatīta līķa atrašanas vai atrašanās vieta un tās tuvākā apkārtnē, jo sākotnēji līķis var atrasties, piemēram, ūdenstilpnē (atrašanas vieta), bet tā apskati parasti veic, to izvelkot krastā (atrašanās vieta). Notikuma vieta ne visos gadījumos ir arī nāves iestāšanās vieta, jo līķis pēc nāves var tikt pārvietots (aktīvi) līdz tā atrašanas vietai vai arī pārvietoties pasīvi, nokļūstot, piemēram, straujā upē, jūrā. Nereti līķa atrašanas vieta nav arī nozieguma vieta, jo daudzos gadījumos cietušie, ieguvuši traumu, saglabā spējas patstāvīgi pārvietoties. Tādējādi, ierodoties notikuma vietā, dažkārt jāaplūko un jāapraksta gan nozieguma izdarīšanas vieta, gan cietušā pārvietošanās vai mirušā pārvietošanas ceļš, gan arī līķa atrašanās vieta.⁵⁴ Tas pats attiecas arī uz ceļu satiksmes negadījumu notikumu vietām.

Kad noticis ceļu satiksmes negadījums un tiesu medicīnas eksperts dodas uz notikuma vietu, tur nonākot ir jāgūst atbildes uz dažādiem jautājumiem. Tiesu medicīnas eksperts Aldis Sūnāklis uzskata, ka svarīgākie no šiem jautājumiem ir (gadījumos, kad notriekti gājēji):

---

⁵³ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 45.lpp

⁵⁴ Turpat, 113.lpp.

1. noteikt vai tas tiešām ir ceļu satiksmes negadījums, jo reizēm tie tikai izskatās pēc ceļu satiksmē izraisītiem negadījumiem, īpaši gadījumos, kad vainīgais transporta līdzekļa vadītājs ir aizbēdzis no notikuma vietas;
2. vai šis negadījums ir noticis tieši tajā vietā, kur atrasts liķis, jo bieži liķi tiek pārvietoti jau pēc nāves;

Kā arī pēc tam, jau veicot ekspertīzi galvenie un visbiežāk nosakāmie jautājumi ir:

1. kā ir stāvējais cietušais attiecībā pret braucošo transportlīdzekli;
2. no kuras puses transportlīdzeklis braucis;
3. vai transportlīdzeklis pārbraucis pāri mirušajam?

Šos un citus jautājumus tiesu medicīnas eksperti nosaka jau veicot ekspertīzi, t.i. sekcijas laikā. Gadījumos, kad saduras divi vai vairāki transporta līdzekļi, svarīgi ir noteikt kurā vietā sēdējuši pasažieri un transporta līdzekļa vadītājs negadījuma laikā, jo A. Sūnākslis saka, ka ļoti bieži praksē sastopami gadījumi, kad pēc notikušas avārijas, kādu no mirušajiem pasažieriem iesēdina autovadītāja vietā, gadījumā, ja vadītājs ir palicis dzīvs, tādā veidā cenšoties izvairīties no iespējamā soda par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu.⁵⁵

Ir gadījumi, kad procesa virzītājs sadarbojas uzreiz ar vairākiem speciālistiem, tā veicot notikuma vietas apskati gadījumā, kad noticis ceļu satiksmes negadījums un notikuma vietā ir mirušie, notikuma vietā ierodas tiesu medicīnas eksperts un eksperts kriminālists. Runājot par tiesu medicīnas speciālista lomu izmeklējot lietas par ceļu satiksmes negadījumiem grāmatas „Руководство по судебно – медицинской экспертизе трупа, Москва, 1997”, kas krievu valodā izdota 1997.g., autors norāda:

„Pamatojoties uz notikuma vietas un liķa ārējo apskati ārsts – speciālists tiesu medicīnas jomā mutiski var atbildēt izmeklētājam uz sekojošiem jautājumiem:

- Apmēram cik sen iestājusies nāve?
- Vai liķa stāvoklis ir mainīts pēc nāves iestāšanās?
- Vai liķim ir ārēji bojājumi un iespējams ar kādu priekšmetu (ieroci) tie nodarīti?
- Vai vieta, kurā atrasts liķis ir arī vieta, kur viņam tikuši nodarīti miesas bojājumi, kuri konstatēti ārējā liķa apskatē?
- Vai uz liķa, vai viņa atrašanās vietā ir atrodamas kādas pēdas (asinis, izdalījumi vai citas)?
- Kāds ir iespējamais nāves cēlonis?

---

⁵⁵ Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Tiesu medicīnas ekspertu Sūnāksli A.* 2009. gada 23. novembris (nav publicēts).

Nepieciešamības gadījumā ārsts – speciālists tiesu medicīnas jomā (tiesu medicīnas eksperts) var sniegt atbildes arī uz citiem jautājumiem pie nosacījuma, ka šie jautājumi neiziet ārpus viņa kompetences un neprasa papildus izmeklējumus.

Ārsta – speciālista tiesu medicīnas jomā izteikumi, kuri pamatoti tikai uz līķa ārēju apskati, uzskatāmi par provizorisku viedokli un nevar tikt uzskatīti par eksperta slēdzienu (slēdziens tiek dots pēc pilnas līķa tiesu medicīnas ekspertīzes).⁵⁶

No uzminātā autore secina, ka tiesu medicīnas speciālista piedalīšanās notikuma vietas apskatē ir būtiska un tiešā veidā atvieglo procesa virzītāja darbu. Tomēr galvenais, kas liekas svarīgi autorei ir tas, ka iegūstot atbildes uz citātā norādītajiem jautājumiem procesa virzītājs iegūst provizorisku priekšstatu par notikušo un tālāk jau ir iespējams sekmīgāk plānot izmeklēšanu, it īpaši gadījumos, kad aizdomās turētais vainu noliedz. Vai gadījumos, kad vainīgais ir atstājis notikuma vietu, tad svarīga ir jebkāda informācija, kura var veicināt vainīgā atrašanu un vainas pierādīšanu.

Atrodoties notikuma vietā ir nepieciešams sastādīt (uzzīmēt) arī notikuma vietas shēmu, kas var palīdzēt tālākā izmeklēšanā.

Shēmas uzdevums ir parādīt, kur atrodas objekti notikuma vietā. Pēc tam mēroga plānā tiek fiksēts precīzs to savstarpējais izvietojums. Uzmērījumi jāveic tā, lai nepieciešamības gadījumā pēc tiem un apraksta būtu iespējams pilnībā rekonstruēt līķa, priekšmetu un pēdu sākotnējo atrašanās vietu. Dažkārt nepieciešams attēlot objektu un pēdu atrašanās vietu telpiski – 3 dimensiju telpā. Precīzu notikumu vietas karti uzzīmē, izmantojot, kriminālistikās topogrāfijas metodes. Notikuma vieta, līķis, priekšmeti un pēdas tiek fiksētas un dokumentētas ar tehniskiem līdzekļiem – fotografētas, fiksētas videofilmā u.c.⁵⁷

Grāmatas „Судебно-медицинская экспертиза трупов лиц, погибших от автомобильной травмы,” kas izdota krievu valodā 1970. gadā, autors ļoti labi apraksta notikuma vietas un līķa apskati. Lai arī četrdesmit gadu laikā ir mainījušies tehniskie līdzekļi, ar kuriem veicami izmeklējumi un vācami pierādījumi, taču pamatvērtības ir palikušas nemainīgas.

Tiesu medicīnas ekspertīze pie traumām, kuras gūtas no transporta līdzekļa, nevar notikt neņemot vērā notikuma vietas apskati.

Notikuma situācijas, transporta un līķa savstarpējā izvietojuma novērtējums daudzkārt sekmē pareizu priekšstatu par notikuma apstākļiem.

---

⁵⁶ А.А. Солохин, Ю. А. Солохин, *Руководство по судебно – медицинской экспертизе трупа*, Москва, 1997, 87.lpp.

⁵⁷ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 20. lpp.

Obligāta ir rūpīga transporta līdzekļa apskate. Apskatei tiek pakļauts tas transporta līdzeklis, kurš ir iesaistīts ceļu satiksmes negadījumā, vai tas transporta līdzeklis, kurš iespējams bija iesaistīts ceļu satiksmes negadījumā. Uz transporta līdzekļa bieži tiek fiksēti bojājumi, kuri radušies no sadursmes ar cietušā ķermeni.⁵⁸

Transportlīdzekļa apskati Kriminālprocesā nosaka Kriminālprocesa 163. pants un kā jau iepriekš minēts tā ir ļoti svarīga.

Ja ekspertam, kurš veic līķa izmeklēšanu, nav bijis iespējams piedalīties notikuma vietas sākotnējā apskatē, tad viņam saprātīgi būtu veikt atkārtotu notikuma vietas un transporta līdzekļa apskati. Tādos gadījumos ir nepieciešams pamatīgi noskaidrot notikuma apstākļus un situāciju pie izmeklētāja un eksperta, kuri veica notikuma vietas sākotnējo apskati, bet pēc tam kopā ar izmeklētāju vai ceļu policijas darbinieku atkārtoti rūpīgi apskatīt bijušo notikuma vietu, veikt transporta līdzekļa apskati un to fotografēšanu. Jāatzīmē, ka transporta līdzekļa apskate pēc līķa tiesu medicīnas izpētes vairumā gadījumu dod pozitīvu rezultātu, jo zinot kāda ir bojājumu specifika uz cietušā ķermeņa un to augstums no zemes ir vieglāk stādīties priekšā, ar kuru transporta līdzekļa detaļu ir nodarīti miesas bojājumi.

Bez notikuma vietas un transporta līdzekļa apskates ekspertam ir rūpīgi jāiepazīstas ar katra konkrētā gadījuma izmeklēšanas materiāliem un cietušā medicīnas dokumentiem.⁵⁹

Notikuma vietā ir veicama rūpīga apskate, jo katram sīkumam lietas izmeklēšanas gaitā var izrādīties nozīme. Notikuma vietas apskate ir ļoti svarīga, jo tāda vietas apskate, kā uzreiz pēc negadījuma, vēlāk vairāk nebūs iespējama un vietas apskatīšana var sniegt ļoti daudz, iespējams, dažos gadījumos arī visas vajadzīgās atbildes uz jautājumiem, kā noticis attiecīgais ceļu satiksmes negadījums. Pierādījumi vācami ar visām izmeklēšanas rīcībā esošajām tehniskajām iespējām. Svarīga ir visu speciālistu sadarbība. Lietas izmeklēšanas vispusīgi izmantojot un izpētot gan medicīniskos, gan tehniskos, gan juridiskos aspektus.

3.2. Transporta traumas

Iesākot šo apakšnodaļu jāiepazīstas ar to, kādas transporta traumas paredz tiesu medicīna. Transporta traumu veidi ir dažādi un katrs no tiem ir specifisks, tomēr šajā darbā autore pievērsīsies pārsvarā autotraumām, jo tās tomēr mūsdienās ir visizplatītākās, jo

---

⁵⁸ Проф. О. Х. Поркшеян, Канд. мед. Наук М. Д. Мазуренко, *Судебно-медицинская экспертиза трупов лиц, погибших от автомобильной травмы*, Ленинград, 1970, 5. lpp.

⁵⁹ Турпат, 5. lpp.

automašīna ir visizplatītākais transportlīdzeklis. Tātad transporta traumas savā apjomīgajā izdevumā „Tiesu medicīnas esence” uzskaita O. Teteris.

O.Teteris savā grāmatā arī definē kas ir transporta traumas. Viņa sniegtā definīcija ir „transporta traumas ir mehāniski bojājumi, kas rodas transportlīdzekļa kustības laikā tā ārēju vai iekšēju daļu iedarbībā vai arī kritienā no ejoša transportlīdzekļa”.⁶⁰

Parasti transporta traumas klasificē pēc transportlīdzekļa veidiem. Tā savā grāmatā tās klasificē arī O.Teteris. Viņš uzskaita:

- Auto traumas (vieglie un smagie transportlīdzekļi);
- Moto traumas (motorizēti divriteņi vai trīsriteņi, transportlīdzekļi, kuros motora ietilpība ir lielāka par 50 cm³);
- Velosipēdu traumas;
- Sliežu ceļa transporta traumas (vilcieni, tramvaji);
- Aviotraumas;
- Ūdens transporta traumas;
- Traktora traumas;
- Zirgu pajūgu traumas;
- Speciālu transportlīdzekļu traumas (sniega motocikli, lifti, funikulieri (gaisa tramvaji), kamanas u.c.).⁶¹

Šī darba ietvaros, galvenokārt, būtu jārunā par autotransporta un mototransporta traumām, atbilstoši Krimināllikuma 261. pantam, kas nosaka to, kas ir transportlīdzeklis. Vēl, iespējams, varētu runāt par sliežu ceļa transporta un traktora transporta traumas, jo KL 261. pants ietver arī traktoros un citas pašgājējas mašīnas, kā arī tramvajus u.tml., taču šīs traumas ir daudz retāk sastopamas.

Tiesu medicīnas ietvaros pēc traumas iegūšanas apstākļiem izšķir šādas ar transportu saistītas mehāniskās traumas:

- Traumas ar transportlīdzekļa ārējo daļu tiešas sadursmes ar cilvēku;
- Traumas, kas iegūtas, atrodoties transportlīdzeklī;
- Traumas, kas iegūtas, izkrītot no transportlīdzekļa.

Visas šīs traumas ir specifiskas, tādēļ tās daudz ko pasaka par to, kādā veidā noticis ceļu satiksmes negadījums. Tieši pēc traumām tiesu medicīnas eksperts nosaka kas noticis ar cietušo un kādā veidā noticis satiksmes negadījums – vai cietušais bijis kājāmgājējs un

---

⁶⁰ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 346. lpp.

⁶¹ Turpat, 346.lpp.

saņēmis triecienu ar automašīnu, vai arī traumas iegūtas cietušajam atrodoties transporta līdzeklī, kā arī iespējams cietušais izkritis vai izmests no braucošas automašīnas vai izsviests no automašīnas sadursmes rezultātā.

Autore uzskata, ka gūtās traumas, ko tiesu medicīnas eksperts apskata un izanalizē, veicot liķa apskati, kā arī notikuma vietas apskate ir savstarpēji ļoti cieši saistītas un daudz ko stāsta par attiecīgo ceļu satiksmes negadījumu.

Vislielākais traumu un nāves gadījumu skaits ir saistīts ar sabiedrībā izplatītāko transportlīdzekli – automašīnu. Tādēļ būtu nepieciešams noskaidrot ko vairāk tieši par autotraumām.

„Autotrauma ir bojājumu kopums, kas rodas pasažieriem, vadītājiem, gājējiem saistībā ar autotransportu.”⁶²

Saskaņā ar grāmatu „Tiesu medicīnas esence” tiek izšķirti 5 galvenie autotraumu veidi:

- Bojājumi, kuri rodas, braucošai automašīnai saduroties ar cilvēku;
- Bojājumi, kuri rodas no pārbraukuma ar automašīnas riteņiem;
- Bojājumi, kuri rodas, izkrītot no braucošas automašīnas;
- Bojājumi, kuri rodas cilvēkam automašīnas salonā
- Bojājumi, kuri rodas, cilvēka ķermeni saspiežot starp automašīnu un citiem priekšmetiem.⁶³

Šāda bojājumu veidu izšķiršana palīdz tiesu medicīnas ekspertam veikt tālāku ekspertīzi, kā arī palīdz procesa virzītājam izmeklēšanā, kā rezultātā palīdz atrast ceļu satiksmes negadījumu izraisījušo personu (-as), gadījumā, ja vainīgā persona atstājusi notikuma vietu, vai arī kā savādāk centusies apiet likumu, piemēram, kā jau minēts iepriekš – novietojot autovadītāja vietā kādu no cietušajām personām. Bojājumu veidu izšķiršana palīdz arī noskaidrot negadījuma apstākļus.

Autotraumu ļoti raksturīgs bojājumu veids ir *bamperlūzumi*, kas var būt gan augšstilbos, gan apakšstilbos, atkarībā no transportlīdzekļa izmēriem un tie veidojas no bīdes mehānisma, gadījumos, kad ātrums ir liels, kā arī no kaula saliekuma, ja ātrums bijis mazs. Ja ir ļoti plats bampers ar izliektām malām (galvenokārt dažu marķu smagajām automašīnām), var rasties divkāršs gūžas kaula lūzums pampera augšmalas un apakšmalas līmenī.

---

⁶² Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 346.lpp.

⁶³ Turpat, 346.lpp.

Noskaidrot negadījuma apstākļus palīdz arī notikumu atreferēšana jeb autotraumu modelēšana.

Lai rekonstruētu notikumu ainu, ekspertiem jāizstrādā pēc iespējas precīzāks notikuma scenārijs. Autoavārijas apstākļi un automašīnas ātrums ir svarīga informācija, kas palīdz noteikt cietušā traumas veidu un smagumu.

Pēc automašīnas deformācijas sitiena var prognozēt, kāds bijis iedarbības spēks un kādi potenciālie bojājumi var būt cietušajam, kāds orientējoši varējis būt automašīnas kustības ātrums. Informācijas ieguvei ir nepieciešami notikuma vietas fotouzņēmumi, skices, ceļa faktori, ceļu policistu konstatētie parametri. Lai analizētu notikumu dinamiku, jāizmanto fizikas likumi.⁶⁴

Tajos gadījumos, kad uz cietušā ķermeņa vai apģērba ir protektora nospiedumi vai pēc citām pazīmēm ir aizdomas uz to, ka transporta līdzeklis ir pārbraucis pāri cietušajam, nepieciešams noņemt protektora nospiedumus no visiem aizdomās turamā transporta līdzekļa riteņiem. Šim nolūkam nepieciešams riteņu protektorus visā to platumā noklāt ar vielu, kura atstāj nospiedumus un pārripināt riteņus pār baltām papīra lapām, kuras uzklātas uz dēļiem vai finiera. Iegūtos protektora nospiedumus ir iespējams salīdzināt ar nospiedumiem uz ķermeņa vai apģērba. Praksē salīdzināšana biežāk notiek ar fotogrāfijas palīdzību, kur izpētītas tiek fotogrāfijas, kuras iegūtas nofotografējot nospiedumus uz ķermeņa vai apģērba un nofotografējot iegūtos protektora nospiedumus uz baltajām lapām.

Transporta traumu gadījumā ekspertīzes fotodokumentācijai jābūt maksimāli pilnīgai, lai turpmāk varētu veikt identifikāciju un fotosavietojamību.⁶⁵

Vēl bez autotraumām samērā bieži sastopamas ir mototraumas.

Mototraumas iegūst saistībā ar kustībā esošu motociklu tā ārējo daļu iedarbībā vai kritienā no tā. Mototraumas tiek atšķirtas no autotraumām, jo motociklu modeļu raksturs un daudzveidība nosaka traumu dažādību. Mototraumas atšķirībā no autotraumām ir izteikts sezonas raksturs (maijs - oktobris). To īpatnība vēl ir tāda, ka motociklu negadījumos cieš ne tikai gājēji, bet gandrīz vienmēr arī vadītājs un pasažieri. Tas ir saistīts ar šī transportlīdzekļa konstrukciju un tā nestabilitāti.⁶⁶

Vēl jau paliek daudz dažādu traumu veidi, taču tā jau būtu specifiska literatūra un daudzi no pārvietošanās līdzekļiem, kas izraisījuši traumas, nemaz neatbilst Krimināllikuma 261. pantā noteiktajām pazīmēm un tādējādi šādi gadījumi nebūtu uztverami kā ceļu satiksmes negadījumi Krimināllikuma 260. panta izpratnē.

⁶⁴ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 355.lpp.

⁶⁵ Проф. О. Х. Поркшеян, Канд. мед. Наук М. Д. Мазуренко, *Судебно-медицинская экспертиза трупов лиц, погибших от автомобильной травмы*, Ленинград, 1970, 5.lpp.

⁶⁶ Teteris O. Tiesu medicīnas esence. Rīga: Rasa ABC, 2004, 357.lpp

Autore uzskata, ka tiesu medicīnas eksperta darbs varbūt bieži ir nepatīkams un ne katrs var strādāt šāda veida darbu, kā arī ir nepieciešamas plašas zināšanas, taču tiesu medicīnas eksperta profesija ir ļoti nepieciešama kriminālprocesā un šāds darbs autorei šķiet interesants.

Arī jurista darbs, autoresprāt, nav vienkāršs, taču ir ļoti nepieciešams, lai novērstu noziedzīgus nodarījumus, atklājot un sodot to izraisītājus un vispārēji samazinātu noziedzības līmeni.

Tātad, rezumējot, tiesu medicīnas eksperta, tāpat kā daudzu citu speciālistu uzdevums kriminālprocesā ir palīdzēt procesa virzītājiem rast atbildes uz nepieciešamajiem jautājumiem un saukt pie kriminālatbildības personas, kuras veikušas noziedzīgus nodarījumus.

Kopsavilkums

Izstrādājot šo bakalaura darbu un izpētot procesa virzītājus, speciālistus, ekspertus un to savstarpējo sadarbību, autore guva daudz vērtīgu atziņu un galvenās no tām:

1. Jaunajam Kriminālprocesa likumam ir daudz plusu, taču ir arī daži mīnusi. Ļoti labi ir tas, ka daudzi jēdzieni kļuvuši skaidrāki un arī atraduši savu vietu Kriminālprocesā, kā arī apsveicami ir tas, ka Kriminālprocesa likumā atgriezies termins izmeklētājs. Negatīva iezīme, spriežot pēc tiesnešu viedokļiem ir tas, ka no Kriminālprocesa likuma izņemts izziņas izdarītāja institūts, kas dažos gadījumos būtu noderīgs, lai izmeklēšanas darbu veiktu kvalitatīvāk un savlaicīgos termiņos. Iespējams, šādu terminu, vai vismaz terminu ar līdzīgu nozīmi vajadzētu atkal ieviest Kriminālprocesa likumā, taču vispirms būtu jāapsver visi tā plusi un mīnusi.
2. Kriminālprocesa likuma 39.pantā noteiktie pienākumi prokuroram ir nepilnīgi un nekontrolēti, kas savukārt var ietekmēt krimināllietu kvalitāti. Tos vajadzētu labot tā, lai tie tiktu izpildīti un ievēroti. Kā arī, iespējams, vairāk atbilstoši saskaņot prokurora kā procesa virzītāja un amatā augstāka prokurora pienākumus un darbības.
3. Tā kā tiesu praksē bieži gadās problēmas ar Kriminālprocesa likuma 48. panta formulējumu sekojošajā situācijā – pārbaudot un izvērtējot pierādījumus tiesas procesa laikā, tiek konstatēts, ka lēmumā par apsūdzētā nodošanu tiesai prokurors - procesa virzītājs nav uzrādījis ļoti svarīgus pierādījumus, kuri pēc būtības jāpārbauda, jo tie bezstrīdus kārtībā apstiprina apsūdzētā vainu viņam inkriminēto noziedzīgo darbību izdarīšanā. Tiesai (tiesnesim) nav tiesību pašai (-šam) uz savu iniciatīvu pārbaudīt lietā esošos pierādījumus, ja prokurors-procesa virzītājs to nevēlās. Tāpēc vajadzētu mainīt šo likuma normu, nosakot tiesai kā procesa virzītājam lielākas iespējas attiecībā uz pierādījumu pārbaudīšanu, lai palielinātu šādas procesuālās normas efektivitāti.
4. Likumdevējam jāapdomā, kā būtu iespējams samazināt no notikumu vietas aizbēgušo personu skaitu. Bieži notiek tā, ka vadītājs pamet notikuma vietu un cietušā veselības stāvoklis pasliktinās un reizēm arī iestājas cietušā nāve. Iespējams, palīdzēšanu cietušajam varētu uzskatīt par vainu mīkstinošu apstākli.
5. Svarīgi ir nepieciešamības gadījumā veikt atkārtotu vai papildus ekspertīzi. Procesā virzītājam nevajadzētu pašam izdarīt kādus savus secinājumus bez eksperta atzinuma, jo tas var ietekmēt lietas kvalitāti un rezultātu.

6. Tā kā ne visas lietas, kas saistītas ar ceļu satiksmes negadījumiem, ir līdzīgas, tieši pretēji, gandrīz katrā lietā apstākļi ir atšķirīgi un gadās arī dažādas nestandarta situācijas, tad speciālistam, kā arī attiecīgajam procesa virzītājam ir svarīgi būt ne tikai profesionālam un pieredzējušam, bet arī radošam, jo procesa virzītāja veiksmīga sadarbība ar speciālistiem izšķir to, vai persona tiek vai netiek notiesāta, kā arī ir noteicošais lai personai piemērotu mīkstāku vai smagāku sodu.
7. Svarīgi nepieļaut, lai sadarbība starp speciālistu un procesa virzītāju notiek novēloti vai nav rezultatīva, kā arī lai šāda sadarbība vispār notiktu attiecīgajās situācijās, kad tas ir nepieciešams. Jo ja tas netiek izpildīts, rezultātā notiek lietas paildzināšana, vai lietas izskatīšana apelācijas instancē, kas varbūt nebūtu notikusi gadījumā, ja sadarbība būtu bijusi veiksmīga un produktīva.
8. Ir ļoti svarīgi ievērot Kriminālprocesu un visas procesuālās normas, kad procesa virzītājs sadarbojas ar speciālistu, jo pretējā gadījumā procesuālo normu neievērošanas sekas procesa virzītāja sadarbībā ar speciālistiem, īpaši pirmstiesas izmeklēšanas procesa laikā var būt nelabvēlīgas un negatīvas. Tas var būt par pamatu papildus un atkārtotu ekspertīžu veikšanai, kā arī ekspertu komisijas izveidošanai un komplekso ekspertīžu noteikšanai tiesas izmeklēšanas laikā, tādējādi rezultātā lietu izskatīšana tiesu instancēs manāmi ieilgst.

Annotation

Every year in Latvia occurs hundreds of road accidents. The statistics are deterrent, and although maybe it happens because of big number of cars nowadays in general, but all society should start to think why is the statistics so terrifying and should start doing something.

There is a big problem in country, because of such a long term cases, and that is why it is necessary to hasten this term, if for now it is not possible to reduce the huge number of crimes in general. To promote person`s, following the procedure, cooperation with experts might be one of the ways to do that.

Since the number of road accidents in country is very high and every year it is not getting smaller, but the other way round – getting bigger, the aim of this bachelor work, is to go through the legal literature and practice, to find out why is the cooperation between expert and person, following the procedure, necessary, to find out the aim of this cooperation and to identify and analyze the positive and negative aspects of it.

The first chapter of the bachelor work is about defining the subject "person, following the procedure", "road accident" and "irregularity of terms of road traffic" and finding out what is the meaning of them, also to find out rights and duties of person, following the procedure.

The second chapter is about defining the subjects „expert” and „examination” and, which is the main purpose of this bachelor work, looking through the cooperation between persons, following the procedure, and experts. The cooperation in this chapter is examined, based on cases of road accidents, which happened in Latvia, based on different resolutions and sentences and also other materials.

Within the third chapter, there is being inspected the subject „expert of forensic medicine”, their tasks and place in criminal procedure, because unfortunately it is very often, when people die in road accidents, that why expert of forensic medicine is needed and cooperation with him is very important.

Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts

Literatūra

1. Liede.A., *Latvijas PSR Kriminālprocess. Vispārīgā daļa. Tiesu pierādījumi*. Rīga: Zvaigzne, 1980, 79.lpp.
2. Meikališa Ā. *Kriminālprocesa tiesības*. Rīga: Raka, 2000, 189.lpp
3. Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. *Kriminālprocess shēmās. A daļa*. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2007, 50. lpp
4. Liholaja V. *Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums*. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2007, 468.lpp
5. Konovālovs J. *Speciālista iesaiste izmeklēšanā. Ekspertīžu nozīmēšana un realizācija*. Rīga: Rīga-LPA, 1993, 4. lpp.
6. Teteris O. *Tiesu medicīnas esence*. Rīga: Rasa ABC, 2004, 13.lpp
7. Проф. О. Х. Поркшеян, Канд. мед. Наук М. Д. Мазуренко, *Судебно-медицинская экспертиза трупов лиц, погибших от автомобильной травмы*, Ленинград, 1970.
8. А.А. Солохин, Ю. А. Солохин, *Руководство по судебно – медицинской экспертизе трупа*, Москва, 1997

Periodika

1. Strada-Rozenberga K., Meikališa Ā. Pārmaiņu laiks kriminālprocesā. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2006. 23. maijs, nr.20
2. Ja krimināllietas izskata pēc krimināllikuma 260. panta 3. daļas. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2003. 6. maijs, Nr. 17(275)
3. Krastiņš U. Vēlreiz par Krimināllikuma 260. panta trešās daļas un 262. panta kopību. *Latvijas Vēstnesis*, pielikums *Jurista Vārds*, 2004. 27. aprīlis, Nr. 16(321)

Materiāli no interneta

1. Ceļu satiksmes drošības direkcijas portāls. *Ceļu satiksmes negadījumu statistika*
<http://www.csdd.lv/?pageID=1098863886> (aplūkots 30.10.2009)
2. Latvijas tiesu portāls. *Statistikas pārskats par krimināllietu izskatīšanu pirmajā instancē Latvijas tiesās*. <http://www.tiesas.lv/index.php?id=2044>

Intervijas

1. Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Kurzemes apgabaltiesas krimināllietu kolēģijas priekšsēdētāju Lazdānu R.* 2009. gada 26. oktobris (nav publicēts).
2. Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Zvērinātu advokātu Atujevu G.* 2009. gada 10. novembris (nav publicēts).
3. Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Zvērinātu advokāti Kreici G.* 2009. gada 12. oktobris (nav publicēts).
4. Kreice-Feldmane L. *Personālintervija ar Tiesu medicīnas ekspertu Sūnāksli A.* 2009. gada 23. novembris (nav publicēts).

Normatīvie tiesību akti

1. Kriminālprocesa kodekss: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1961. 06. janvāris, zaudējis spēku ar 01.10.2005.
2. Kriminālprocesa likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2005. 5. novembris, nr. 74 (3232)
3. Ceļu satiksmes likums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1997. 21. oktobris, nr. 274/276 (989/991)
4. Krimināllikums: LR likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1998. 8. jūlijs, nr. 199/200 (1260/1261)
5. Noteikumi Nr. 394 Alkohola, narkotisko vielu un psihotropo vielu ietekmes pārbaudes kārtība: MK noteikumi. *Latvijas Vēstnesis*, 2008. 2. jūnijs, nr. 88 (3872).

Tiesu prakse

1. Kurzemes apgabaltiesas 2006. gada 20. jūnija lēmums par ekspertīzes nozīmēšanu lietā Nr. 11250048504/KA02-0113-06
2. Kurzemes apgabaltiesas 2009. gada 23. aprīļa lēmums par sprieduma atcelšanu lietā Nr. 11250048504/KA02-0113-06
3. Daugavpils tiesas 2005. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. K12-88/05 (1190041103).
4. Jelgavas tiesas 2001. gada spriedums lietā Nr. K15-113/01
5. Cēsu rajona tiesas 2001. gada spriedums lietā Nr. K11-175/01
6. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2007. gada 21. februāra lēmums krimināllietā Nr. 1520015002/ SKK –007/2007

7. Daugavpils tiesas 2005. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. K12-88/05 (1190041103).
8. Liepājas tiesas 2007. gada 11. maija spriedums lietā Nr.11270024206/K20-0064/07/07

Citi prakses materiāli

1. Apskates protokoli, Daugavpils, 2003. gada 27. jūlijs; 2003. gada 28. jūlijs; 2003. gada 1. augusts.
2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja Eksperta atzinums krimināllietā Nr. K12-355/04 (1190041103), 2004. gada 14. decembris.

Amatpersonas, kuras veic KP	Personas, kuras īsteno aizstāvību	Cietušais un viņa pārstāvības realizētāji	Citas KP iesaistītās personas
------------------------------------	--	--	--------------------------------------

Pielikumi

Procesa virzītājs	Personas, kam ir tiesības uz aizstāvību	Cietušais	Liecinieks
- Izmeklētājs	- Persona, pret kuru uzsākts process	Cietušā pārstāvis	Advokāts
- Prokurors	- Aizturētais	Juridiskās palīdzības sniedzējs cietušajam	Speciālists
- Tiesnesis	- Aizdomās turētais		Procesa virzītāja palīgi
- Tiesas sastāvs	- Apsūdzētais		- Tiesneša palīgs
Izmeklēšanas grupas dalībnieks	- Juridiska persona procesā par piespiedu līdzekļu piemērošanu		- Prokurora palīgs
Uzraugošais prokurors	- Persona, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai		- Tiesas sēdes sekretārs
Izmeklētāja tiešais priekšnieks	- Persona, pret kuru process izbeigts uz nereabilitējoša pamata		- Attiecīgās kanchelejas darbinieks
Procesuālo uzdevumu izpildītājs	- Persona, pret kuru process izbeigts, sakarā ar tādu apstākļu esamību, kuri izslēdz kriminālatbildību, ja šī persona apstrīd pašu KL paredzēto rīcību		- Tulks
Amatā augstāks prokurors	Persona, kura iestājas par mirušas personas rehabilitāciju		
Ekspertīžu iestādes eksperts	Aizstāvis		
Pieaicināts eksperts	Aizstāvības tiesības baudošo personu pārstāvji		
Revidents			
Izmeklēšanas tiesnesis			
Apsūdzības uzturētājs			
Prokurors			
ES institūciju amatpersonas			
Tiesu, prokuratūru, izmeklēšanas iestāžu un to struktūrvienību vadītāji			

1. pielikums
2.pielikums

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA

Brīvības bulvāris 36
Rīga
LV-1511

SENĀTA
KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTS

Tālrunis: 7020 353
Fakss: 7020 351
E-pasts: at@at.gov.lv

05.02.2008. Nr. *10/8-216003*
Rīgā

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas
priekšsēdētājam D. Treijai

✓ Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas
priekšsēdētājam R. Lazdānam

Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas
priekšsēdētājam A. Strautam

Vidzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas
priekšsēdētājam M. Lapiņam

Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas
priekšsēdētājam V. Silamiķelei

Izpildot mūsu vienošanos 2007. gada 14. decembra apgabaltiesu tiesnešu seminārā krimināltiesību nozarē, Senāta Krimināllietu departaments izsūta saīsinātu pārskatu par 2007. gada kasācijas instances tiesas lēmumiem, ar kuriem atcelti un grozīti apelācijas instances tiesu nolēmumi.

Pārskatā ir norādīts Senāta Krimināllietu departamenta lēmuma numurs SKK, lēmuma pieņemšanas datums un Krimināllietas numurs, pēc kura ir iespēja Tiesu informatīvajā sistēmā TIS iepazīties ar pilnu minēto lēmumu tekstu.

Pielikumā: pārskats uz 19 lapām.

Ar cieņu, Senāta
Krimināllietu departamenta priekšsēdētājs

P. Gruzīņš

Lapinska 7020353

2008. g. 08. februārī
Nr. 90

Senāta atziņas 2007. gada Krimināllietu departamenta lēmumos, ar kuriem atcelti un grozīti apelācijas instances tiesu nolēmumi

1. Krimināllikuma pārkāpumi

1.1. Kļūdas piemērojot Krimināllikuma Vispārīgās daļas normas

Krimināllikuma 19.pants. Dalība un 20.pants. Līdzdalība

SKK-596 - 18.10.2007. Krimināllieta Nr.11390052005

Apelācijas instances tiesas spriedumā norādītais nedod pamatu izdarīt secinājumu, ka J.K. ir organizējis slepkavības izdarīšanu *personu grupā*. Noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija neatbilst faktisko apstākļu aprakstam.

Ne apelācijas, ne pirmās instances tiesas spriedumā nav nekāda pamatojuma atzinumam, ka J.K. ir organizējis slepkavību, kādā veidā izpaukušās organizatora darbības.

Senāta Krimināllietu departaments konstatējis, ka ir pieļauts Kriminālprocesa likuma 564.panta 4.daļas un 527.panta prasību pārkāpums.

Krimināllikuma 29.panta 2.daļa. Nepieciešamā aizstāvēšanās

SKK-489 - 14.09.2007. Krimināllieta Nr.11220131905

Šķietamā aizstāvēšanās tāpat kā nepieciešamā aizstāvēšanās ir iespējama tikai tad, ja pastāv zināmi obligāti nosacījumi. Nepieciešamās aizstāvēšanās gadījumā tāds nosacījums ir reāls apdraudējums, bet šķietamās aizstāvēšanās gadījumā – darbības, kuras uzskata par šādu apdraudējumu. Ja persona bez jebkāda pamata iedomājusies, ka notiek uzbrukums, jo cietušā rīcība un konkrētie notikuma apstākļi nav devuši tam iemesla, tad šī persona par tīši radīto kaitējumu atbild uz vispārējiem pamatiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 29.panta otro daļu, par nepieciešamās aizstāvēšanās robežu pārkāpšanu atzīstama acīmredzama aizsardzības nesamērība ar uzbrukuma raksturu un bīstamību, kā rezultātā uzbrucējam tiek radīts kaitējums, kas nav bijis nepieciešams, lai novērstu vai atvairītu uzbrukumu.

Senāta Krimināllietu departaments secinājis, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 1. un 2.punkta prasības. Līdz ar to šāds tiesas spriedums kā neatbilstošs Kriminālprocesa likuma 511., 512. panta prasībām ir atceļams. Apsūdzētā A.H. noziedzīgā nodarījuma juridiskā kvalifikācija nav atbilstoša tā noziedzīgā nodarījuma aprakstam, ko tiesa atzinusi par pierādītu.

Krimināllikuma 44.pants. Tiesību ierobežošana

SKK-J-236 - 11.04.2007. Krimināllietas Nr.11520080505

Senāta Krimināllietu departaments uzsveris, ka jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšana laikā, kad persona izcieš kriminālsodu – tiesību ierobežošānu – nepārtrauc šī papildsoda izpildi. Notiesājot personu par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par izciesto tiesību ierobežošānu jāatzīst laika posms no šī papildsoda izciešanas uzsākšanas dienas līdz personas apcietināšanas dienai, bet, ja šis drošības līdzeklis netika piemērots – līdz jaunā tiesas sprieduma taisīšanas dienai.

Gadījumā, ja līdz jauna tiesas sprieduma taisīšanas dienai persona jau pilnīgi izcietusi agrāk piespriesto papildsodu, sodam, kas piespriests par jaunu noziedzīgu nodarījumu, netiek pievienots papildsods, kas tika piespriests ar iepriekšējo tiesas spriedumu.

SKK-J-248 - 19.04.2007. Lietas Nr.4-12/128

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments jau iepriekš ir izteicis viedokli (SKK – 379/04), ka par izcieto papildsoda - tiesību ierobežošanas - laiku ir atzīstams laiks no šī papildsoda izciešanas uzsākšanas līdz personas apcietināšanas dienai, bet, ja šis drošības līdzeklis netiek izraudzīts - laiks līdz jauna sprieduma taisīšanai. Šāds viedoklis ir pausts arī Augstākās tiesas 2005. gada tiesu prakses apkopojumā „Tiesu prakse soda noteikšanā par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem un pēc vairākiem spriedumiem”.

Krimināllikuma 46., 47., 49.pants; Kriminālkodeksa 17.pants. Soda noteikšana. Atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi

SKK-32 - 12.03.2007. Krimināllietas Nr.1815007200

Nosakot sodu pēc Krimināllikuma 195.panta 2.daļas (likuma 1998.gada 17.jūnija redakcijā), tiesa nav piemērojusi panta sankcijā paredzēto obligāto papildsodu – mantas konfiskāciju (nav piemēroti arī 49.p. nosacījumi).

Obligāta papildsoda nenoteikšana ir atzīstama par likuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574.panta 3.punkta izpratnē.

Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem Krimināllikuma 47.panta 2.daļas izpratnē tiesa var atzīt tikai tādas apstākļus, kas pēc sava satura atbilst Krimināllikuma 47.panta jēgai un kas nav vērtējami kā personību raksturojoši apstākļi. Personas pozitīvais raksturojums un viņa agrākā nesodāmība ir atzīstami par personu raksturojošiem apstākļiem un šādus apstākļus nevar atzīt par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, jo tas ir pretrunā gan ar Krimināllikuma 46.panta 2.daļā noteikto, gan ar atbildību mīkstinošu apstākļu būtību un nozīmi.

Nepareizi piemērojot Krimināllikuma 47.pantu un 49.pantu pie soda noteikšanas apelācijas instances tiesa pieļāvusi likuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punkta izpratnē.

SKK-194 - 19.03.2007. Krimināllietas Nr.11290014805

Apelācijas instances tiesa bez pietiekama pamata nav atzinusi par V.N. atbildību mīkstinošu apstākli cietušajam nodarīto materiālo zaudējumu segšanu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta 1.daļas 4.punktu, par vainīgā atbildību mīkstinošu apstākli labprātīgu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu - atzīstams ne tikai fakts, kad viņš pats personīgi labprātīgi sedzis nodarītos zaudējumus, bet to pēc vainīgā pilnvarojuma(arī mutvārdu pilnvarojuma) izdarījusi cita persona. Šāds interpretējums atbilst Civillikuma 2290.pantam. Ikvienā gadījumā zaudējumu labprātīgas segšanas iniciatīvai jānāk no vainīgās personas. Pie tam nav svarīgi, kurā kriminālprocesa stadijā zaudējumi labprātīgi segti.

Ievērojot augstāk norādīto, atzīstams, ka V.N. atbildību mīkstina vainīgā izdarīta labprātīgā zaudējumu segšana cietušajam, kas ņemams vērā pie soda noteikšanas.

Senāta Krimināllietu departaments atzinis, ka ir likumīgs pamats mīkstināt V.N. piespriesto sodu.

SKK-438 - 14.09.2007. Krimināllietas Nr.11180136506

Apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi visus apelācijas sūdzībā norādītos apstākļus, kurus apsūdzētais uzskata par viņa atbildību mīkstinošiem t.i., savas vainas atzīšana un izdarītā nožēlošana, noziedzīgā nodarījuma izdarīšana cietušā prettiesiskas vai amorālas uzvedības ietekmē. Krimināllikuma 46., 47.panta prasību neievērošana rada pamatotas šaubas par to, vai apsūdzētajam M.M. ir noteikts pamatots un taisnīgs sods. Atbildību mīkstinošu apstākļu neatzīšana liegusi izvērtēt arī Krimināllikuma 49.panta nosacījumu piemērošanas iespēju.

SKK-449 - 05.10.2007. Krimināllietas Nr.511011197

Atbilstoši Kriminālkodeksa 141.panta dispozīcijai laupīšanas uzbrukumam jābūt saistītam ar vardarbību, kas bīstama cietušā dzīvībai vai veselībai vai ar šādas vardarbības piedraudējumu. Piemērojot Kriminālkodeksa 141. pantu, tiesu praksē atzīts, ka par vardarbību, kas bīstama cietušā

dzīvībai vai veselībai uzskatāms, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai arī viegli miesas bojājumi, bet ar īslaicīgu veselības satricinājumu.

Par vardarbību, kas bīstama cietušā dzīvībai vai veselībai, var liecināt arī izdarītā uzbrukuma raksturs, intensitāte un citi apstākļi, ja arī nav nodarīti konkrēti miesas bojājumi. Taču šādā gadījumā jābūt konstatētam, ka vainīgā persona, izdarot uzbrukumu, tieši pielietojusi pret cietušo vardarbību.

Krimināllietu departaments atzinis, ka nepareizi piemērota Kriminālkodeksa 17.panta 6.daļa, atzīstot M. T. un M.K. par vainīgiem slepkavības atbalstīšanā. Ja abi apsūdzētie attiecībā uz vienu un tā paša nozieguma izdarīšanu atzīti par nozieguma organizētājiem (Kriminālkodeksa 17.panta 4.daļa), tad ir nepamatoti viņus atzīt arī par šā nozieguma atbalstītājiem, jo visas darbības, kuras inkriminētas abiem apsūdzētajiem, ietilpst nozieguma organizētāja darbībā.

SKK-35 - 18.01.2007. Krimināllietas Nr.1091052903

Kriminālprocesa likums neizvirza īpašas prasības pārstāvības pilnvarojuma formai un saturam. Vispārīga norāde par pilnvarojuma saturu ir Kriminālprocesa likuma 107.pantā – ja cietušais savas tiesības īsteno ar pārstāvju starpniecību, pārstāvim ir visas cietušā tiesības. Izskatot jautājumu par pilnvarojumu, jāvadās no vispārējām tiesību normām, kas ietvertas Civillikumā, ciktāl tās neierobežo Kriminālprocesa likuma normas. Zvērināta advokāta aizpildīts orderis var būt kā viens no pilnvarojuma apstiprinājumiem, bet tas neaizstāj pilnvaru Civillikuma izpratnē.

Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas pirmā punkta nepareiza piemērošana ir saistīta arī ar Krimināllikuma 46.panta otrās daļas un 35.panta otrās daļas nepareizu piemērošanu.

Saskaņā Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 1.punktu par atbildību mīkstinošu apstākli atzīstams apstāklis, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs pieteicies par vainīgu, vaļširdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto. Šo atbildību mīkstinošo apstākli veido visu triju likumā norādīto darbību kopums, kas nav konstatēts tiesas lēmumā.

Krimināllikuma 50.un 51.pants. Soda noteikšana par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem un pēc vairākiem spriedumiem

SKK-29 - 17.01.2007. Krimināllietas Nr.11280069105

Apelācijas instances tiesa ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 51.pantu, jo uz lietas izskatīšanas brīdi apelācijas instancē neizciestā soda daļa pēc 2001.gada 1.marta sprieduma jau M.B. bija pievienota ar Rīgas rajona tiesas 2006.gada 29.maija spriedumu, kurš stājies likumīgā spēkā.

Vidzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija, izskatot lietu, ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punkta pārkāpumu.

Galīgais sods M.B. ir nosakāms Kriminālprocesa likuma 61.nodaļas kārtībā.

SKK-J-126 - 22.02.2007. Krimināllietas Nr.1087033906

Senāta Krimināllietu departaments atzinis, ka Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2006.gada 17.augusta spriedumā, tiesa ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 51.panta nosacījumus un, atkārtoti nosakot galīgo sodu pēc spriedumu kopības ar Jelgavas tiesas 2005.gada 28.septembra spriedumu, ir pasliktinājusi notiesātā stāvokli.

SKK-J-168 - 09.03.2007. Krimināllietas Nr.11520089904

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta 1.daļu, ja notiesātais pēc sprieduma taisīšanas, bet pirms pilnīgas soda izciešanas izdarījis jaunu noziedzīgu nodarījumu, tiesa jaunajā spriedumā noteiktajam sodam pilnīgi vai daļēji pievieno sodu, kas nav izciests pēc iepriekšējā sprieduma.

Gadījumā, kad persona tiek notiesāta ar nosacītu brīvības atņemšanas sodu un papildsodu, papildsoda izciešanas termiņš skaitāms no sprieduma pasludināšanas brīža un šo termiņu nepārtrauc jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšana.

SKK-J-521 - 28.09.2007. Kriminālietas Nr.1092011002

Senāts atzinis, ka nav pamatota Krimināllikuma 50.panta piektās daļas piemērošana A.J., nosakot sodu pēc Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģijas 2003.gada 24.septembra sprieduma, un tādējādi ir pieļauts Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punktā norādītais Krimināllikuma pārkāpums. Līdz ar to ir pasludināts A.J. stāvoklis.

Krimināllikuma 55.pants. Nosacīta notiesāšana

SKK-222 - 13.04.2007. Kriminālietas Nr.11260065504

Krimināllikuma 55.panta 10.daļā ir noteikts, ka gadījumos, kad nosacīti notiesātais pārbaudes laikā izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu, viņam piespriests sods ir izpildāms, un tiesa nosaka sodu saskaņā ar šī likuma 51. un 52.pantā paredzētajiem noteikumiem, tāpēc izlīgums starp apsūdzēto un cietušo nebūtu pieņemams.

Nav šaubu par to, ka apsūdzētie un cietušais bija tiesīgi slēgt izlīgumu, taču gan Krimināllikums, gan Kriminālprocesa likums nenosaka, ka tiesai šāds izlīgums obligāti jāpieņem. Tiesa to var pieņemt un var arī nepieņemt.

Prokurors protestā pareizi norādījis, ka, lemjot par to, vai izlīgums ir vai nav jāpieņem, tiesai bija jāievēro Krimināllikuma 35.panta 2.daļā noteiktais, jāvērtē apsūdzēto personības, attieksme pret izdarīto.

SKK-225 - 17.04.07. Kriminālietas Nr.11220083805

Apelācijas instances tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, jo tiesa spriedumā nav motivējusi, kāpēc piemēroti Krimināllikuma 55.panta nosacījumi un nolemts apsūdzētajam piespriests sods neizpildīt, kaut gan norādījusi tos pašus pirmās instances tiesas konstatētos apstākļus, kuri bijuši par pamatu reāla brīvības atņemšanas soda piespriešanai pirmās instances tiesā.

Kriminālietu departaments atzinis, ka apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511.panta 2.daļas un 527.panta 2.daļas 6.punkta pārkāpumu, kā arī Krimināllikuma 55.panta 4.daļas pārkāpumu, jo šī panta piemērošana neatbilst soda noteikšanas vispārīgajiem principiem, kas paredzēti Krimināllikuma 46.panta 2.daļā.

Krimināllikuma 58.panta 2.daļa. Atbrīvošana no kriminālatbildības

SKK-545 - 14.09.2007. Kriminālietas Nr.11260001705

Saskaņā ar Krimināllikuma 58.panta 2.daļu no kriminālatbildības var atbrīvot personu, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, ja ir izlīgums ar cietušo vai viņa pārstāvi, bet ne Krimināllikums, ne Kriminālprocesa likums nenosaka, ka tiesai šāds izlīgums obligāti jāpieņem. Tiesa to var pieņemt un var arī nepieņemt, taču tai ir jāievēro Krimināllikuma 35.panta 2.daļā noteiktais, jāvērtē gan apsūdzētā personība, gan noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļi un radītais kaitējums.

Tiesai jāņem vērā arī Krimināllikuma 55.panta 10.daļā noteiktais, ka iepriekš piespriests nosacītais sods ir izpildāms, un sods nosakāms saskaņā ar Krimināllikuma 51. un 52.pantā paredzētajiem noteikumiem.

Krimināllikuma 59.pants. Atbrīvošana no soda vai soda izciešanas

SKK-J-285 - 10.05.2007. Krimināllietas Nr.11250000105

Latvijas Sodų izpildes kodeksa 134.panta otrās daļas astotajam punktam likumdevējs nav paredzējis atbilstošu materiālo tiesību normu, kas paredzētu piespiedu darbu aizstāt ar naudas sodu.

Izskatot Valsts probācijas dienesta Ventpils teritoriālā struktūrvienības pieteikumu, apgabaltiesa nav apsvērusi Krimināllikuma 59.panta sestās daļas nosacījumu piemērošanu par to, ja persona, kas notiesāta par noziedzīgu nodarījumu, pēc sprieduma pasludināšanas saslimusi ar citu smagu, neārstējamu slimību, tiesa var atbrīvot šo personu no soda izciešanas. Tā vietā tiesa neizcieto piespiedu darbu aizstājusi ar naudas sodu.

Krimināllikuma 65.pants. Soda piemērošana nepilngadīgajiem

SKK-J-45/07 - 12.01.2007. Krimināllietas Nr.1097042501

Krimināllikuma 65.panta norma redakcijā līdz 2003.gada 12.jūnijam neparedzēja nekādu papildsodu piemērošanu nepilngadīgām personām. Minētā iemesla dēļ I.C. nelikumīgi piemēroti papildsodi – policijas kontrole un mantas konfiskācija.

SKK-J-434 - 07.09.2007. Krimināllietas Nr.1200015902

No krimināllietas materiāliem redzams, ka visus noziedzīgos nodarījumus, par kuriem Ē.P. notiesāts ar iepriekšminētajiem spriedumiem, viņš izdarījis laikā līdz 2002.gada jūnijam, kad viņš bija nepilngadīgs.

Pirmās instances tiesa nebija ņēmusi vērā, ka atbilstoši Krimināllikuma 65.pantam, redakcijā līdz 2003.gada 15.jūlijam, nepilngadīgajiem nevarēja piemērot papildsodu – policijas kontroli.

Saskaņā ar Krimināllikuma 5.panta 3.daļu likumam, kas atzīst nodarījumu par sodāmu, pastiprina sodu vai ir citādi nelabvēlīgs personai, atpakaļejoša spēka nav.

1.2.Kļūdas piemērojot Krimināllikuma Sevišķās daļas normas

Krimināllikuma 118.panta 3.punkts. Slepkaivība sevišķi pastiprinošos apstākļos

SKK-258 - 10.05.2007. Krimināllietas Nr.1181300303

Krimināllikuma 118.panta 3.punktā paredzēta kriminālatbildība par slepkavību, ja to izdarījusi persona, kas jau agrāk izdarījusi slepkavību, izņemot slepkavību, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, un slepkavību, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanas robežas vai personas aizturēšanas nosacījumus, neatkarīgi no tā, vai vainīgais bijis notiesāts par pirmo slepkavību vai nē, vai pirmā slepkavība ir kvalificējama pēc Latvijas Kriminālkodeksa vai Krimināllikuma, ja vien Krimināllikumā ir paredzēta kriminālatbildība par pirmo slepkavību un saglabājušās šā nodarījuma juridiskās sekas. Krimināllikumā ir paredzēta kriminālatbildība par slepkavību, ja tā izdarīta mantkārigā nolūkā. Noilgums saukšanai pie kriminālatbildības nebija iestājies. Tāpēc apsūdzētā V.S. nodarījuma kvalifikācija pēc Latvijas Kriminālkodeksa 99.panta 1.punkta ir lieka. Tādejādi apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā paredzēto pārkāpumu.

Krimināllikuma 120.pants. Slepkaivība, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī

SKK-218 – 15.05.2007 Krimināllietas Nr.1100006903

Ar smagu goda aizskārums jāsaprot dziļš, rupjš un cinisks personas goda un cieņas pazemojums, kas izpaužas tādā nepedienīgā formā, kas uzskatāma par sevišķi apvainojošu un

faktiski pēc sava smaguma pakāpes ir līdzvērtīga psihiskai vardarbībai.

No apelācijas instances tiesas sprieduma saturs nevar secināt, ka tiesa būtu konstatējusi visas nepieciešamās un obligātās Krimināllikuma 120.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes konkrētajā lietā. Tādējādi, izskatot lietu, pieļauts Krimināllikuma pārkāpums Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punkta izpratnē.

Kriminālprocesa likuma 196.pants nosaka, ka procesa virzītājs neskaidrību vai nepilnību konstatēšanas gadījumā nosaka papildu ekspertīzi, bet Kriminālprocesa likuma 156.pants nosaka, ka procesa virzītājs var aicināt ekspertu sniegt liecību, tai skaitā par viņa veiktās ekspertīzes atzinumā lietotajiem terminiem. Veids, kādā apelācijas instances tiesa konstatē it kā kļūdu eksperta atzinumā, neatbilst likuma prasībām.

Krimināllikuma 127.pants. Tīšs miesas bojājums, kas nodarīts stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī

SKK-247 – 26.04.2007. Krimināllietas Nr.1511002203

Lai personas darbības kvalificētu saskaņā ar Krimināllikuma 127.pantu, ir jākonstatē, ka tieši cietušais ir pielietojis vardarbību pret vainīgo vai smagi aizskāris tā godu, kas izsaucis vainīgā piepešu stipru psihiska uzbudinājuma stāvokli.

Tiesa ir pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumu, kas norādīts Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā un tas ir pamats apelācijas instances tiesas lēmuma atcelšanai apstrīdētajā daļā un lietas nosūtīšanai jaunai iztiesāšanai.

Krimināllikuma 132.pants. Draudi izdarīt slepkavību un nodarīt smagu miesas bojājumu

SKK-190 – 21.03.2007. Krimināllietas Nr. 11091117306

Apelācijas instances tiesa spriedumā norādījusi, ka tā uzskata, ka tiesas izmeklēšanā nav gūta pārlicība, ka apsūdzībā minētie draudi, ja tādi tika izteikti, „varētu tikt izpildīti, kas ir kvalificējošā noziedzīgā nodarījuma pazīme”. Taču likums paredz, ka draudiem jābūt tādiem, kas devuši pamatu baidīties, ka tie var tikt izpildīti. Vainīgā nodomam nav jābūt vērstam uz draudu izpildīšanu. Nodoms ir panākt cietuša iebiedēšanu. Krimināllikuma 132.pantā paredzētā nozieguma sastāvs ir formāls un nodarījums ir pabeigts ar draudu izteikšanas brīdi.

Pieļauti Kriminālprocesa likuma 564.panta 8.daļas, 511.panta 2.daļas un 525.panta 3.daļas pārkāpumi. Attaisnojošais spriedums neatbilst minēto likuma normu prasībām, tāpēc tas nevarēja tikt atstāts negrozīts.

Krimināllikuma 154¹.panta 2.daļa + 21.pants. Cilvēku tirdzniecība personu grupā. Organizēta grupa

SKK-4 – 09.02.2007. Krimināllietas Nr. 11810007505

Krimināllikuma 154.¹ panta 2.daļā ir paredzēta atbildība par cilvēku tirdzniecību, ja to izdarījis personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās. Tomēr, gadījumos, kad grupas dalībnieki ne tikai vienojušies par šāda nozieguma izdarīšanu, bet ir Krimināllikuma 21.pantā paredzētās organizētas grupas pazīmes, noziedzīgais nodarījums kvalificējams kā izdarīts organizētā grupā – pēc Krimināllikuma 154.¹ panta 3.daļas. Lietā nepareizi interpretēts Krimināllikuma 21.pants.

Krimināllikuma 158.pants + 56.panta 1.daļas 1.punkts. Goda aizskaršana un neslavas celšana masu saziņas līdzeklī. Kriminālatbildības noilgums

SKK-270 – 25.09.2007. Krimināllietas Nr.9-14/3-2003

Saskaņā ar Krimināllikuma 8.panta 1.daļu par vainīgu noziedzīgā nodarījumā atzīstama

tikai persona, kas to izdarījusi ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības. Krimināllikuma 158.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumi var izdarīt tikai ar tiešu nodomu, jo tam ir formāls noziedzīga nodarījuma sastāvs.

Par to, ka ar kādu konkrētu publikāciju avīzē tiek aizskarts citas personas gods un celta šai personai neslava, krimināltiesiski var būt atbildīgs tikai šīs publikācijas autors, ja nav konstatēta dalība vai līdzdalība ar autoru.

Saskaņā ar Krimināllikuma 56.panta 1.daļas 1.punktu personu nevar saukt pie kriminālatbildības, ja pagājuši seši mēneši no tāda kriminālpārkāpuma izdarīšanas dienas, par kuru var uzsākt privātās apsūdzības kriminālprocesu.

Krimināllikuma 160.panta 3.daļa. Vardarbīga dzimumtieksmes apmierināšana un 162.panta 2.daļa. Pavešana netiklībā

SKK-58 – 27.02.2007. Krimināllieta Nr.11110019505 un SKK-286 – 17.05.2007. Krimināllieta Nr.11150010104

Senāta Kriminālietu departaments uzsveris, ka gan Krimināllikuma 160.panta 3.daļā, gan 162.panta 2.daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu var izdarīt ar motīvu – savu dzimumtieksmju apmierināšana.

Krimināllikuma 160.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi veido pedarastija, lesbiānisms un dzimumtieksmes apmierināšana citā pretdabiskā veidā.

Krimināllikuma 162.pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums no objektīvās puses izpaužas dažādās seksuāla rakstura aktīvās darbībās, kuras vērstas uz savas dzimumtieksmes apmierināšanu vai dzimuminstinktu izraisīšanu cietušajā. Fiziskas netiklības darbības var izpausties kā savu dzimumorgānu atkailināšana un demonstrēšana vai cietušā atkailināšana un viņa dzimumorgānu aizskaršana, kā arī citāda veida darbības, kuras saistās ar pieskaršanos cietušā ķermenim.

Krimināllikuma 175. panta 4. daļa. Zādzība

SKK-320 – 27.06.2007. Krimināllieta Nr.11094037906, 11096057406

Ar mantas nozagšanu cietušajam, iespējams, tiek nodarīts lielāks zaudējums par mantas faktisko vērtību, taču tikai mantas faktiskā vērtība var būt kritērijs noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijai kā zādzības izdarīšana lielā apmērā.

Kriminālietu departaments atzīmē, ka konkrētajā gadījumā bija jānoskaidro nozagtās mantas patiesā vērtība, lai pareizi kvalificētu apsūdzētās personas darbības.

Krimināllikuma 185.panta 1. un 2.daļa. Mantas tīša iznīcināšana un bojāšana

SKK-173 – 29.03.2007. Krimināllieta Nr.11260055005

Krimināllikuma 185.panta pirmajā un otrajā daļā ir paredzēta atbildība par materiāla noziedzīga nodarījuma sastāvu. Tas nozīmē, ka noziedzīga nodarījuma sastāva objektīvās puses obligāta pazīme ir kaitīgas sekas, materiāls zaudējums. Šo noziedzīga nodarījuma sastāva obligāto pazīmi apelācijas instances tiesa spriedumā nav norādījusi. Vienlaicīgi apelācijas instances tiesa J.Š. pieteikto kaitējuma kompensāciju atstājusi bez izskatīšanas. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 526.panta otro daļu pieteikumu par nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzināšanu atstāj bez izskatīšanas, ja tiesa taisa attaisnojošu spriedumu.

SKK-224 – 24.04.2007. Krimināllieta Nr.11260123704

Automašīnas virsbūves bojājums, kurš neliedz ar automašīnu turpmāk pārvietoties, ir uzskatāms par mantas bojāšanu Krimināllikuma 185.panta izpratnē, ja ir konstatēta nepieciešamība veikt automašīnas remontu tās virsbūves atjaunošanai.

uzņēmējsabiedrību maksātspēju” parādnieka jēgu līdz grozījumu izdarīšanai šā likuma 2.pantā un 1.panta 17.punktā saistībā ar Komerclikuma un Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma normām, parādnieks bija arī individuālais komersants.

Tāpēc ir grozīts apelācijas instances tiesas spriedums un no tā izslēgts viens no apsūdzētās R.K. attaisnošanas pamatiem – Krimināllikuma 214.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjekta neesamība.

Krimināllikuma 231.pants. Huligānisms un 270.pants. Pretošanās varas pārstāvim un citai valsts amatpersonai

SKK-2 – 17.01.2007. Krimināllietas Nr.11096169204

Senāta Krimināllietu departaments uzsvēris, ka Krimināllikuma 231.pantā ir paredzēta atbildība par rupju sabiedriskā miera traucēšanu. Tādi fakti, ka personas darbību novērojuši citi cilvēki un pat reaģējuši uz to, kā arī tas, ka darbības ir izdarītas publiskā vietā, pats par sevi nenozīmē, ka izdarītais ir jākvalificē kā huligānisms. Sabiedriskā miera traucēšana ir konstatējama arī tajos gadījumos, kad persona ir spiesta atteikties no piedalīšanās kultūras pasākumos, tajā skaitā koncertos, kā arī uzņēmums vai organizācija ir spiesti pārtraukt savu darbu. Nozīme ir sabiedriskā miera traucēšanas pakāpei - par krimināli sodāmu huligānismu var atzīt tikai tādas personas darbības, kas ievērojamā mērā pārkāpj sabiedrisko mieru.

No subjektīvās puses huligānismu raksturo tiešs nodoms, tādējādi arī miesas bojājumi cietušajām personām huligānisko darbību laikā tiek nodarīti tieši. Ja pretošanās varas pārstāvim vai personai, kura vērsas pret sabiedriskās kārtības pārkāpšanu, ir izdarīta pēc krimināli sodāmu huligānisko darbību pabeigšanas, nodarījums jākvalificē pēc kopības ar Krimināllikuma 270.pantu.

Senāta Krimināllietu departaments atzinis, ka iepriekš minētie pārkāpumi konkrētā lietā ir atzistami par būtiskiem Kriminālprocesa likuma pārkāpumiem šā likuma 575.panta 3.daļas izpratnē, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma.

SKK-13 – 08.03.2007. Krimināllietas Nr.11092044803

Huligānisma kā noziedzīga nodarījuma sastāvs ir formāls, proti, kriminālatbildība ir saistīta nevis ar noziedzīgu seku iestāšanos, bet gan ar kaitīgās darbības izdarīšanu – rupju sabiedriskā miera traucēšanu, kas izpaužas acīmredzamā necieņā pret sabiedrību vai bezkaunībā, ignorējot vispārpieņemtās uzvedības normas un traucējot cilvēku mieru, iestāžu vai uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) vai organizāciju darbu.

Nav konstatētas visas nepieciešamās un obligātās 231.panta 2.daļā paredzētā huligānisma pazīmes.

Apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, nav motivējusi savā nolēmumā, kāpēc tā noraida apelācijas sūdzībā izklāstītos argumentus par Krimināllikuma 231.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses neesamību pirmās instances tiesas konstatētā netiešā nodoma veidā. Tiesa tādējādi ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta 4.daļas pārkāpumu, kuru Senāts konkrētā lietā atzīst par būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu šā likuma 575.panta 3.daļas izpratnē.

SKK-170 – 26.03.2007. Krimināllietas Nr.11210027106

No tiesas spriedumā par pierādītu atzītās K.S. noziedzīgās darbības apraksta nevar izdarīt secinājumu par to vai apsūdzētā rīcībā ir Krimināllikuma 231.panta 2.daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvās puses elements - tiešs nodoms. Huligānismu iespējams izdarīt tikai ar tiešu nodomu - personai jāapzinās sava noziedzīgā darbība un tieši jāvēlas tā izdarīt.

Tiesa pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumu, kas minēts Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.daļā.

Krimināllikuma 253.panta 4.daļa. Narkotisko un psihotropo vielu neatļauta izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana un pārsūtīšana

SKK-122 – 04.04.2007. Krimināllieta Nr.2507005102

Apelācijas instances tiesa daļā taisījusi pilnīgi pretēju spriedumu pirmās instances tiesas spriedumam, atzīstot S.Z. par vainīgu Krimināllikuma 253.panta 4.daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedumā nav izklāstīti kādi tieši pierādījumi apstiprina tiesas atzinumu par to, ka S.Z. būtu iegādājies un glabājis sevišķi bīstamās narkotiskās vielas. Sodot par šo nodarījumu tiesa nepamatoti piemērojusi papildsodu – policijas kontroli. Līdz 2002.gada 23.maijam Krimināllikuma 253.panta 1.daļas sankcijā šāds papildsods nebija paredzēts, tādējādi pieļauts Kriminālprocesa likuma 574.panta 3.punktā norādītais pārkāpums. Kriminālprocesa likuma 564.panta 4. un 8.daļas normu neievērošana šajā lietā atzīta par būtisku šā likuma pārkāpumu.

SKK-408 – 26.07.2007. Krimināllieta Nr.11220031106

Kriminālatbildība par narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu bez ārsta nozīmējuma iestājas tad, ja šie likumpārkāpumi izdarīti atkārtoti gada laikā un konstatēta atbilstība Krimināllikuma 23.panta 5.daļā minētajiem nosacījumiem, proti, iepriekšējā reizē, pārkāpējam zinot, tie likumā noteiktajā kārtībā fiksēti.

Apelācijas instances tiesai nebija likumīga pamata atzīt Krimināllikuma 253.² panta 1.daļā paredzētā kriminālpārkāpuma sastāva esamību S.S. darbības lietas izskatīšanas brīdī, jo lietā bija ziņas, ka pirmais administratīvais likumpārkāpums ir pārsūdzēts, un tāpat likumā paredzētajā kārtībā ir apšaubīta policijas amatpersonu sastādīto dokumentu un pieņemtā lēmuma likumība un pamatotība. Līdz šī jautājuma izlemšanai Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā apelācijas instances tiesa nevar izskatīt lietu pēc būtības šajā daļā un pieņemt Kriminālprocesa likuma 564.pantam atbilstošu nolēmumu.

Senāts atzīnis, ka pieļauti Kriminālprocesa likuma 124.panta 2.daļas, 564.panta 4.daļas normu pārkāpumi.

Krimināllikuma 255.pants. Narkotisko un psihotropo vielu neatļautai izgatavošanai paredzētu iekārtu un vielu izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana, pārsūtīšana un realizēšana

SKK-67 – 01.02.2007. Krimināllieta Nr.11840000702

Kasācijas instances tiesa uzskatījusi, ka apelācijas instances tiesa ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 5.pantu un pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta būtisku pārkāpumu.

Krimināllikuma 255.pants paredz kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautai izgatavošanai paredzētu iekārtu un vielu (*prekursoru*) izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu, pārsūtīšanu un realizēšanu.

Likums Par prekursoriem, likums „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību” un uz to pamata izdotie normatīvie akti nav krimināllikumi, uz kuriem piemērojami Krimināllikuma 5.panta nosacījumi.

Apelācijas instances tiesa pretēji Kriminālprocesa likuma 564.panta prasībām nav norādījusi un analizējusi pierādījumus, kas apstiprina tiesas atzinumu, motīvus, kāpēc tiesa noraida apsūdzības pierādījumus.

Krimināllikuma 260.pants. Ceļu satiksmes noteikumu un transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana

SKK-7 – 21.02.2007. Krimināllieta Nr.1520015002

Krimināllikuma 260.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma dispozīcija ir blanketa norma,

tāpēc, kvalificējot nodarījumu pēc šā panta, precīzi jānorāda, kādi tieši Ceļu satiksmes noteikumi vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumi ir pārkāpti vainīgā darbības vai bezdarbības rezultātā.

Ceļu satiksmes noteikumi nosaka, ka katram ceļu satiksmes dalībniekam ir tiesības uzskatīt, ka arī citas personas ceļu satiksmes norisē izpildīs noteiktās prasības.

Senāts atzinis, ka nav ievērotas Kriminālprocesa likuma 564.panta 4.daļas, 511., 512. pantu prasības.

SKK-401 – 02.08.2007. Krimināllieta Nr.11130123006

Ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītie nemateriālie zaudējumi ir zaudējumi, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām sakarā ar cietušās personas fizisku traumu un citiem gadījumiem.

Krimināllikuma 260.panta 1.daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ietverts Krimināllikuma XXI nodaļā „Noziedzīgi nodarījumi pret satiksmes drošību” un pēc kasācijas instances tiesas ieskata neattiecas uz Civillikuma 1635.panta 3.daļā paredzētajiem gadījumiem.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, tiesai jāņem vērā apdrošinātāja izmaksātā vai iespējamā apdrošināšanas atlīdzība. Apelācijas instances tiesa to nebija ņēmusi vērā.

Krimināllikuma 318.panta 1.daļa. Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

SKK-404 – 05.09.2007. Krimināllieta Nr.16870004705

Mantiskam zaudējumam, lai to kvalificētu kā būtisku kaitējumu krimināltiesiskajā izpratnē, jābūt tādām, kas radies tieši no personas izdarītām noziedzīgām darbībām.

Cietušā tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar amatpersonas rīcības apstrīdēšanu tiesā, nevar atzīt par cietušā mantiskiem zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu.

Ievērojama materiāla zaudējuma nodarīšanu vienlaicīgi nevar atzīt arī par būtiska kaitējuma nodarīšanu personas tiesībām un interesēm.

Viens no Krimināllikuma 318.panta 1.daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās puses elementiem ir būtiska kaitējuma nodarīšana valsts varai vai pārvaldes kārtībai vai ar likumu aizsargātām personas tiesībām un interesēm.

L Ē M U M S

2006.gada 20.jūnijā

Kurzemes apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:	
priekšsēdētāja	Silva Reinholde
tiesneši	Linda Vēbere un Helmutš Brasovš
ar sekretāri	Santu Jurbergu
piedaloties prokurerei	Aijai Leitānei
advokātam	Rinaldam Bušam

izskatīja atklātā tiesas sēdē pamatojoties uz zvērināta advokāta Rinalda Buša iesniegto apelācijas sūdzību kriminālietu, kurā ar Kuldīgas rajona tiesas 2006.gada 8.marta spriedumu

Evgeny Pentov,p.k.,240871 – 10946,

atzīts par vainīgu un sodīts pēc KL 260.panta 1.daļas.

Kriminālietu tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a :

Ar pirmās instances tiesas spriedumu atzīts, ka E.Pentov vadot transportlīdzekli pārkāpa ceļu satiksmes noteikumus, kā rezultātā cietušie guva vidēji smagus un vieglus miesas bojājumus ar veselības traucējumu pie sekojošiem apstākļiem,

2004.gada 26.novembī ap plkst. 7.55 Evgeny Pentov, Kuldīgas rajona Rudbāržu pagastā, vadot SIA "Adrija 19" piederošo kravats automašīnu MAN 19.322 Nr. KN 19 ar piekabi Nr. J 8766 pa ceļu Rīga –Liepāja, ceļa 141.km neizvēlējās pareizo braukšanas ātrumu atbilstoši ceļa un meteoroloģiskiem apstākļiem, kā rezultātā a/m MAN piekabei radās sānslīde novirzoties uz ceļa kreiso pusi (pretējās kustības joslu) ar aizmugurējo kreiso stūri aizķerot un izraisot sadursmi ar pretī braucošo automašīnu AUDI –100 Nr. DZ 8756, kuru vadīja Aigars Sikšna, p.k. 220261 –11903. Pēc sadursmes ar a/m AUDI – 100 automašīnas MAN piekabe, turpinot kustību pa pretējas kustības joslu, izraisīja sadursmi ar pasažieru autobusu VOLVO – B12 Nr. EE 6259, kuru vadīja Imants Valters, p.k. 271246 – 10821.

Ceļu satiksmes negadījuma rezultātā dažāda smaguma miesas bojājumus guva 17 personas.

Ar spriedumu atzīts, ka minētais ceļu satiksmes negadījums noticis tāpēc, ka E.Pentov vadot transportlīdzekli pārkāpa Ceļu satiksmes noteikumu 4., 10., 112.punktus. Tādā veidā izdarot noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikumā 260.pantā 1.daļā.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedzis E.Pentov aizstāvis, lūdzot taisīt attaisnojošu spriedumu, tā kā CSNg ir cēloniskā sakarā ar ceļa seguma stāvokli, nevis pārkāpumiem no E.Pantov puses.

Izskatot lietu apelācijas instancē, zvērināts advokāts R.Bušs pieteica lūgumu nozīmēt atkārtotu komisijas autotehnisko ekspertīzi, uzdodot ekspertu komisijai konkrētu jautājums, lai noskaidrotu vai ceļu satiksmes negadījums nav cēloniskā sakarā ar ceļa brauktuves sliktu stāvokli negadījuma brīdī. Aizstāvība arī norādīja uz nekvalitatīvi veiktu autotehnisko ekspertīzi pirmstiesas izmeklēšanas laikā, kura

4.7. vai ekspertīzes ceļā ir iespējams noteikt ātrumu, ar kādu E.Pentov bija jāvada automašīna MAN, kas neradītu ceļu satiksmei bīstamas un traucējošas situācijas, ņemot vērā transportlīdzekļa un kravas īpatnības un stāvokli, ceļa un meteoroloģiskos apstākļus un satiksmes intensitāti (ievērojot lietas materiālos esošās ziņas par šiem faktiem) ?

4.8. vai ceļa seguma stāvoklis CSNg vietā un laikā atbilda LR spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, tai skaitā LR MK noteikumiem Nr.871?

5. Ekspertu rīcībā nodot krimināllietas Nr.11250048504 materiālus tīs sējumos.

6. Lēmuma norakstu nosūtīt Latvijas Neatkarīgo ekspertu asociācijas ekspertam E.Tenim.

Priekšsēdētāja:

S.Reinholde

Tiesneši:

L.Vēbere

H.Brasovs

Apliecinu, ka bakalaura darbu esmu uzrakstījusi patstāvīgi, izmantojot darbā norādītos avotus, un darbs nav plagiāts.

/Bakalaura darba autore Liene Kreice-Feldmane/

Bakalaura darbs aizstāvēts:

Bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

2009.gada ____ . _____

Un novērtēts ar atzīmi _____

Komisijas priekšsēdētājs _____